

ת"פ 4130/09 - מדינת ישראל נגד מיכאל גביש

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 4130-09 מ.י. פרקליטות מחוז ת"א-מיסוי וכלכלה נ' גביש 16 בספטמבר 2015

לפני כבוד השופט מיכל ברק נבו

המאשימה: מדינת ישראל

על ידי ב"כ עו"ד עמית בכר ומאור ברדיצ'בסקי

נגד

מיכאל גביש

הנאשם:

על ידי ב"כ עו"ד אילת חכמון

גזר דין

תמצית הכרעת הדין

1. **הנאשם, מיכאל (מייקל) גביש**, הורשע לאחר הליך הוכחות שנמשך מספר שנים בחמישה אישומים שענינם ריבוי עבירות של גניבה בידי מורשה; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות; מרמה והפרת אמונים בתאגיד; השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך; הנעה או נסיון להניע אדם לבצע עסקה בניירות ערך, בעשיית מצג כוזב; כלילת פרט מטעה בדוח לפי חוק ניירות ערך; זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, בנסיבות מחמירות ועבירה אחת של שיבוש מהלכי משפט.

2. באופן תמציתי, סיפור המעשה הוא זה: הנאשם, שהיה מנהל תיקי ניירות ערך רב נסיון, עבד בתקופה הרלוונטית כמנהל תיקים בחברת מָרָץ, חברה לניהול תיקי ניירות ערך, בבעלותו של רמי תמרי. שני הלקוחות הגדולים ביותר של הנאשם במרָץ היו **קופות הגמל בניהול בנק מזרחי טפחות [חשבון הקופות]** וקבוצת חשבונות השייכת ל**איש העסקים דב לאוטמן ז"ל [חשבונות לאוטמן]**. אלה הלקוחות שעברו למרָץ עם הנאשם, כאשר עזב מקום עבודה קודם, והם נחשבו, כפי שהוכח, ללקוחות שלו, בתוך מרָץ. לנאשם היו לקוחות נוספים שנחשבו ללקוחות שלו, חלקם אנשים המקורבים אליו.

בשלב מסוים, על רקע חילוקי דעות בין תמרי לנאשם, הנאשם פוטר ממרָץ. חודשים לאחר עזיבתו עלה חשד בקרב נציגי לאוטמן כי חשבונותיהם התנהלו שלא כראוי, ושנוצרו בהם הפסדים משמעותיים. הם פנו בעניין זה הן לתמרי, הן לרשות ניירות ערך. לאחר בדיקה וחקירה של הרשות התברר שבמהלך כשנה וחצי בוצעו פעולות בניירות ערך בחשבונות לאוטמן והקופות, שגרמו להפסדים בטוחים בחשבונות הללו ויצרו רווחים מובטחים בחשבונות של מקורבי הנאשם. הוכח שהנאשם הוא שביצע את הפעולות האסורות הללו.

3. במסגרת האישום הראשון הוכח שהנאשם פעל באופן שפעולותיו המרמיתיות השונות הניבו לחשבונות המפצלים של מרץ רווחים מובטחים, על חשבון הפסדים מובטחים שנגרמו לחשבון הקופות ולחשבונות לאוטמן **[הלקוחות הנפגעים]**. לאחר מכן דאג הנאשם לכך שהרווחים, שהופקו באופן מרמתי באותם ימי מסחר, יועברו בלעדית למספר חשבונות של לקוחותיו, שאיתם חפץ להיטיב **[הלקוחות המועדפים]**. הפעילות בוצעה בניירות הערך הבאים: "בסר אירופה", "סקופ סחר", "נטו מ.ע.", "קמהדע", "תדאה מ"ר", "מרתון מ"ר ב" ו"גן שמואל מ"ר".

בגין מעשיו באישום הראשון הורשע הנאשם בביצוע ריבוי עבירות של כל אחד מאלה: גניבה בידי מורשה, עבירה לפי סעיף 383 ביחד עם 393 **לחוק העונשין, התשל"ז-1977 [חוק העונשין]**; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין; מרמה והפרת אמונים בתאגיד, עבירה לפי סעיף 425 לחוק העונשין; השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך, עבירה לפי סעיף 54(א)(2) **לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 [חוק ניירות ערך]**. במעשיו מושא האישום הראשון גנב הנאשם מהלקוחות הנפגעים סך כולל של 1,594,558 ₪ לטובת הלקוחות המועדפים.

4. נוסף על כך, הנאשם השקיע באמצעות חשבונות לאוטמן באופן מסיבי במניות חברת **פורמולה ויז'ן טכנולוג'יס (FVT) [פורמולה]**. הוא עשה כן בניגוד למדיניות ההשקעה שהוסכמה בינו לבין אנשי לאוטמן. גם כאן פעל בצורה מרמית, וגם כאן - גנב מחשבונות לאוטמן. נוסף על כך הנאשם פעל בבורסה בדרך של תרמית בניירות ערך. פעילות זו היא מושא האישומים השני עד הרביעי.

האישום השני עניינו ארבעה ימי מסחר שבהם פעל הנאשם במניות פורמולה. בארבעת ימי המסחר המתוארים באישום זה השפיעו העסקאות שיצר הנאשם על תנודות השער של מניית פורמולה ועל נפח הפעילות בה.

הנאשם ביצע באישום זה 66 עסקאות, שבאמצעותן גנב מחשבונות לאוטמן וקיבל במרמה סך של 215,039 ₪. הוא הורשע באישום זה בעבירות הבאות: גניבה בידי מורשה (ארבע עבירות); קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות (ארבע עבירות); מרמה והפרת אמונים בתאגיד (ארבע עבירות); השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך (ריבוי עבירות).

האישום השלישי עניינו עסקאות מתואמות שביצע הנאשם בין חשבונות לאוטמן השונים, שבהן רכש ומכר מניות פורמולה **[העסקאות המתואמות]**, וזאת בין ספטמבר 2006 עד אפריל 2007. נוסף על כך, החל מספטמבר 2006 ועד יולי 2007 ביצע הנאשם עבור חשבונות לאוטמן רכישה מסיבית של מניות פורמולה בימי המסחר האחרונים של כל חודש. רכישות אלה השפיעו על שער הסגירה של מניית פורמולה **[עסקאות סוף החודש]**. בסוף כל חודש נהג הנאשם לשלוח לנציגו של דב לאוטמן דוחות המפרטים את הפעילות שביצע הנאשם בחשבונות לאוטמן. הדיווחים הללו הופקו מתוך המערכת הממוחשבת של חברת מרץ, מתוך תוכנת מחשב של חברת "דנאל, פתרונות ותוכנה" **[דנאל]**. לגבי כל חשבון נשלח דוח דנאל נפרד. דיווחי הדנאל פירטו את מצב החשבונות של לאוטמן ונכללו בהם הרכב תיק ניירות הערך ושווי ניירות הערך בכל חשבון. חשוב להבין ששווי נייר הערך בדוח הדנאל נקבע על פי שער נייר הערך ביום האחרון של כל חודש. גובה דמי הניהול שנגבו מחשבונות לאוטמן נקבע בהתאם לשווי החשבונות.

בנוסף לעסקאות סוף החודש, בחודש מרס 2007 ביצע הנאשם עבור חשבונות לאוטמן רכישות בכמויות גדולות של מניות פורמולה, בעלויות שערים, במטרה להעלות את שער המניה. כל אלה גרמו באופן מלאכותי לעליה משמעותית בשערי מניית פורמולה, שגרמה לעליה בשווי החשבונות של לאוטמן.

החל מחודש ינואר 2007 ואילך גרם הנאשם לכך שדב לאוטמן, באמצעות ארבעת חשבונות לאוטמן, החזיק בלמעלה מ-5% ממניות פורמולה ובכך הפך לאוטמן לבעל עניין בפורמולה. הנאשם לא דיווח ללאוטמן או לנציגיו על הפיכתו לבעל עניין בפורמולה ואף פעל להסתיר עובדה זו מלאוטמן, בדרכי מרמה וזיוף, כפי שעולה מהאישום הרביעי. בפעולותיו גרם הנאשם לכך שלאוטמן לא דיווח לפורמולה, ופורמולה לא דיווחה לציבור, על הפיכתו של לאוטמן לבעל עניין בפורמולה. בהמשך גרם המחדל לכך שלאוטמן לא דיווח לפורמולה, ופורמולה לא דיווחה לציבור, על המשך רכישות שביצע לאוטמן במניית פורמולה, כנדרש מבעל עניין בחברה.

במסגרת אישום זה הורשע הנאשם בעבירות הבאות: קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות (ריבוי עבירות); הנעה, או נסיון להניע אדם לבצע עסקה בניירות ערך, בעשיית מצג כוזב, עבירה לפי סעיף 54(א)(1) לחוק ניירות ערך (ריבוי עבירות); השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך (ריבוי עבירות); עבירה של כלילת פרט מטעה בדוח, עבירה לפי סעיף 53(א)(4) לחוק ניירות ערך, ביחד עם תקנה 33(א)(6) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), ביחד עם סעיף 37(ב) לחוק ניירות ערך (ריבוי עבירות) וסעיף 53(ד) לחוק ניירות ערך (עבירה נמשכת).

בהמשך לאמור לעיל לגבי שליחת דוחות דנאל לנציגיו של לאוטמן בנוגע לחשבונות המשפחה, האישום הרביעי מלמד כי בשמונת החודשים שבין דצמבר 2006 עד יולי 2007, פעל הנאשם לשינוי פיקטיבי של הנתונים בדוחות הדנאל שנשלחו ללאוטמן, ושלח לנציגיו לאוטמן דוחות דנאל שגויים ופיקטיביים ביחס ל**ארבעת** חשבונותיו. כתוצאה מהמעשים של הנאשם שיקפו דוחות הדנאל כמות נמוכה בהרבה של מניות פורמולה מאשר הכמות האמיתית שבה החזיקו חשבונות לאוטמן, וכמות גדולה בהרבה של מזומן, מאשר הכמות האמיתית שהוחזקה בחשבונות. באופן זה גרם הנאשם לכך שלאוטמן הוטעה באשר למצב האמיתי של חשבונותיו. לאוטמן לא היה מודע לכך שהוא מחזיק כמות חריגה של מניות פורמולה ושהפך לבעל עניין בה.

באישום הרביעי הורשע הנאשם בעבירות הבאות: קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות (ריבוי עבירות); זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 418 לחוק העונשין (ריבוי עבירות); מרמה והפרת אמונים בתאגיד (ארבע עבירות).

5. באישום החמישי הורשע הנאשם בשיבוש מהלכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין, בגין כך ששעה שידע שחוקרי רשות ניירות ערך מחפשים אחריו כדי לזמנו לחקירה, הסתתר מפניהם בחלקו העליון של חדר המדרגות בבניין שבו חיפשו אותו, בסמוך לגג.

הטיעונים לעונש

ראיות הנאשם לעונש

6. כעדי אופי לזכות הנאשם העידו מר נתן גביש, עו"ד ניר הורוביץ ומר יהודה מוטר. עוד הוגש בהסכמה תצהיר של מר נעם ברוורמן, שלא יכול היה להגיע למתן עדות.

נתן גביש, אחיו הבכור של הנאשם, הדגיש את צניעות הנאשם ואת דאגתו לסביבה. הוא תיאר את הנאשם כאלטרואיסט, שאף פעם לא דאג לעצמו. הוא הדגיש את הדאגה של הנאשם לאביו, בן ה-87. האב ניצול שואה שתלוי, לדברי מר גביש, בנאשם בצורה נפשית ומורלית. הנאשם עבר לגור עם האב, אשר עבר שני ניתוחים קשים, בשל סרטן בקיבה. לטענת האח, ניתוק של הנאשם מאביו הוא "גזר דין מוות" עבור האב, שכן לנאשם חלק חשוב מאוד באריכות ימיו של האב. הוא ציין כי הנאשם עוזר לאביו יותר מכפי שהוא עצמו מסוגל, שכן לו יש משפחה וילדים והוא עובד מאוד קשה. הוא ביקש את רחמי בית המשפט על אחיו.

עו"ד ניר הורוביץ הכיר את הנאשם לפני כ-30 שנה במהלך שירותם הצבאי המשותף באגף המבצעים של יחידת המודיעין 8200, שם הנאשם היה מפקדו הישיר. הוא תיאר תקופה "לחוצה", שבה שירתו יחד בזמן מלחמת לבנון. הוא ציין את תפקודו המצוין של הנאשם אשר תרם תרומה מכרעת להתנהלות המחלקה והיחידה באותה תקופה. השניים נשארו בקשר ידידות. בשלבים מאוחרים יותר העביר לניהולו של הנאשם את חסכוניותו ואף המליץ למי מקרוביו לעשות כן. הנאשם ניהל את הכספים, בסכומים גבוהים ביותר, בצורה מצוינת והתיקים הניבו רווחים יפים לבעליהם. הוא תיאר את המצב הכלכלי הקשה שאליו הגיע הנאשם בעקבות הפרשה מושא התיק דנן. הנאשם ניסה למצוא אפיק פרנסה אחר, בתחום המשפטים, אך גם תחום זה נמנע ממנו בשל אירועי התיק דנן. גם הוא התייחס למסירות שבה מטפל הנאשם באביו וסועד אותו. אף הוא הביע חשש שאם הנאשם לא יוכל להמשיך לטפל באב, יאלצו לאשפזו בבית חולים סיעודי. הוא ביקש מבית המשפט להתחשב בנאשם. בחקירה נגדית אישר כי ייצג את הנאשם בתיק האזרחי שהיה קשור בפרשה מושא כתב האישום, והוסיף כי עשה כן "פרו בונו" בשל מצבו הכלכלי הקשה של הנאשם.

יהודה מוטר מכיר את הנאשם מזה כ-27 שנים. ההיכרות נובעת מקשריו של הנאשם עם אחותו של מוטר, גב' רחל טימור, אחת מהלקוחות המועדפים. הוא הכיר את הנאשם בתקופה שהוא עצמו שימש כמבקר בבורסה לניירות ערך, וכעצמאי שנתן חוות דעת לפרקליטות ולרשות ניירות ערך וכן למשרד האוצר בתחום של פיקוח על שוק ההון. הנאשם, אשר עבד בשוק ההון, נהג להאיר את עיניו של מוטר בעניינים שונים, והוא הכיר אותו כאדם הגון ומאוד ישר בפעילותו בשוק ההון. הוא ציין את צניעותו של הנאשם ואת אהבתו לעזור לזולת. הוא תיאר אותו כ"קצת סגפן, בטח לא גרידי", וביקש את רחמי בית המשפט עבור הנאשם.

מתצהירו של נעם ברוורמן (ענ/1) עולה כי הוא מכיר את הנאשם משנות השמונים, כאשר עבד ב"חברה המרכזית לניירות ערך" והנאשם שימש מבצע של חברת "בטוחה". כיום משמש ברוורמן כמנכ"ל איילון בית השקעות בע"מ. הוא ציין את נועם הליכותיו של הנאשם, את נימוסיו הטובים והיותו קשוב ושמח לעזור לזולת. הוא הדגיש את היכולת להגיע להבנות עם הנאשם ללא מלחמות, בדרך של הסכמות. הוא מאמין ביושרו של הנאשם והוא זה שקיבל אותו לעבודה בחברת "פריזמה" בשנת 2007. חרף תקופת העבודה הקצרה בפריזמה, ברוורמן היה מרוצה מתפקודו של הנאשם בחברה והוא תרם לחברה במקצועיותו.

7. נוסף על העדויות הללו צורף מסמך המלמד כי הנאשם התנדב ב"יד שרה" בין ה-1.6.09 ועד 21.6.10.

טיעוני המאשימה

8. חלק מרכזי בטיעון המאשימה הוקדש לשאלה האם ענין לנו בארוע אחד או במספר ארועים, ובהתאם - האם יש לקבוע מתחם ענישה אחד או מספר מתחמים. התובע טען כי יש לראות את המסכת שנפרשה בכתב האישום ככוללת מספר ארועים עברייניים, כל אחד חמור בפני עצמו. הוא הציע לחלק את המסכת לארבעה ארועים, ולפיכך לארבעה מתחמים:

הארוע הראשון כולל את המעשים המתוארים באישום הראשון, קרי: גניבה וקבלת דבר במרמה בהיקף של כ-1.6 מיליון ₪ במסגרת העסקאות הסיבוביות שעשה הנאשם, אגב ביצוע תרמית בניירות ערך. בתוך האירוע הראשון נכללים גם חלק מהמעשים שבאישום השני: העסקאות הסיבוביות בחשבונות לאוטמן במניות פורמולה.

הארוע השני כולל חלק מהמעשים באישום השני וחלק מהמעשים באישום השלישי, קרי: העסקאות העצמיות במניות פורמולה בחשבונות לאוטמן ועסקאות סוף החודש, שבוצעו אגב תרמית בניירות ערך ומעשי גניבה, לרבות העסקאות האמיתיות שנועדו להעלות את שערי מניית פורמולה. הכל - ללא עבירות אי הדיווח.

הארוע השלישי כולל את עבירות אי הדיווח מהאישום השלישי ואת ארועי האישום הרביעי, קרי: מסכת הזיופים של דוחות הדנאל.

הארוע הרביעי הוא שיבוש מהלכי המשפט.

9. התביעה ציינה כי החלוקה האמורה עולה בקנה אחד עם האמור בע"פ 4910/13 **בני ג'אבר נ' מדינת ישראל** [29.10.14] **[עניין ג'אבר]**, הן בהתאם לדעת הרוב של כבוד השופטת ברק ארז (מבחן הקשר הענייני ההדוק), הן בהתאם לדעת המיעוט של כבוד השופט דנציגר (המבחן הצורני העובדתי). לדברי התובע, המונח ארוע הוא רחב דיו כדי לכלול פעילות עבריינית שבוצעה על פני רצף של זמן, כולל מעשים שונים ביחס לקורבנות שונים, במקומות שונים, ובלבד שמדובר במסכת עבריינית אחת. לכן יש מקום לכלול את מעשי התרמית והגניבה שקשורים בביצוע עסקאות סיבוביות, הן באישום הראשון, הן באישום השני, בארוע אחד. מעשי התרמית שנעשו בגדר העסקאות העצמיות ועסקאות סוף החודש הם ארוע שני. עבירות אי הדיווח והזיוף מהוות, לטעמה של המאשימה, ארוע נפרד, מאחר שמדובר בעבירות נפרדות בזמן ובמקום, והם אינם חלק מרצף אחד של מחשבה פלילית. אשר למעשי השיבוש, מדובר בארוע נפרד, אם כי התובע ציין כי לטעמו יש מקום לחפוף את העונש בגין עבירות אלה ליתר העונשים שיוטלו, ואין מקום להחמיר, בגין עבירה זו, את הענישה הכוללת. התביעה ציינה כי אין הצדקה לסווג את כל ההשתלשלות העבריינית בתיק, שארכה מעל שנה, כארוע אחד. לא הוגדר מהו אותו "פרק זמן לא קצר" שיכול להוות ארוע אחד, אך במקרה דנן נראה שמדובר לא רק בפרק זמן ניכר, אלא במעשים שונים, חלקם שליחת יעד בכספים, חלקם עבירות תרמית בניירות ערך, עבירות זיוף ודיווח, וכל אחד מאלה דורש מחשבה פלילית שונה ולכן לא ניתן להגדיר את המכלול כארוע אחד.

10. התביעה ציינה כי כל אחד מהארועים הנ"ל יכול היה להעמיד כתב אישום חמור כשלעצמו, ולהחזיק תיק עצמאי. היא סבורה כי נכון יותר לקבוע מתחם לפי עבירות, שכן הדבר יקל הן על הצדדים והן על בית המשפט במקרים עתידיים להצדיק ענישה כזו או אחרת.

11. התביעה התייחסה לאינטרסים המוגנים בעבירות הגניבה בידי מורשה, התרמית בניירות ערך וקבלת דבר במרמה, מושא הארוע הראשון: הגנה על הקניין, הגנה על חופש הבחירה, תקינות שוק ההון, היחסים בין מורשה ללקוח, והתובע ציין כי הפגיעה בערכים המוגנים היא גבוהה מאוד במקרה דנן. סכום הכסף שנגנב הוא גבוה מאוד והפגיעה ביחסי האמון היא קשה, שכן מדובר ביחסי אמון מוחלטים מצד לקוחות כלפי מנהל התיקים שלהם. הפגיעה בשוק ההון ותקינות פעילותו היא קשה. האינפורמציה שעברה לשוק הייתה שגויה והדבר "זיהם את המסחר". שוויה של מניית פורמולה נופח והיה פיקטיבי לחלוטין, ומעבר לנזק הכללי שנובע ממעשי תרמית בניירות ערך, בתיק הזה ניתן להצביע על הנזק הממשי שנגרם לכל מי שסחר במניית פורמולה, נזק שנמשך לאורך זמן. צוינה גם רמת התחכום הגבוהה והסוואת הפעילות.

12. התביעה הפנתה לפסקי דין רלוונטים לטעמה, ובהם: ת"פ (מחוזי תל אביב) 29726-12-10 **מדינת ישראל נ' גורבץ** [29.4.12] **[גורבץ במחוזי]** וע"פ 4666/12 **גורבץ נ' מדינת ישראל** [8.11.12] **[גורבץ בעליון]**, ת"פ (מחוזי תל אביב) 23192-10-11 **מדינת ישראל נ' שרון** [19.5.13] **[עניין שרון]**, ת"פ (מחוזי תל אביב) 9883-07-10 **מדינת ישראל נ' גואטה** [5.9.12], ת"פ (מחוזי תל אביב) 52260-03-14 **מדינת ישראל נ' קליינר** [19.10.14] **[עניין קליינר]**, ת"פ (שלום תל אביב) **25530-12-09 מדינת ישראל נ' אלון נאור** [21.7.14] **[אלון נאור בשלום]** וע"פ (תל אביב) 27730-08-14 **אלון נאור נ' מדינת ישראל** [2.3.15] **[אלון נאור במחוזי]**, ת"פ (מחוזי תל אביב) 51462-12-10 **מדינת ישראל נ' קאופמן** [24.10.11] **[עניין קאופמן]**. התובע השווה בין המקרה שלפניו לבין המקרים שנדונו באותם פסקי דין, וציין מה ניתן להסיק, לטעמו, לגבי רמת הענישה הראויה נוכח ההבדלים בין המקרים.

בהשוואה לאותם מקרים סבורה התביעה כי המתחם הראוי לאירוע הראשון, שעיקרו אירוע של גניבה, הוא בין 4 עד 6 או 7 שנים. העובדה כי לעבירת הגניבה התלוו עבירות נוספות מדגימה מדוע המקרה דנן חמור מאותם מקרים. ביצוע הגניבה באמצעות הפלטפורמה של הבורסה גם היא מהווה נסיבה לחומרה. התובע ביקש להזכיר כי בניגוד לפסיקה בנושא תרמית בניירות ערך, שלגביה נאמר מעת לעת כי יש צורך בהעלאת הדרגתיות של רף הענישה, הרי שכאשר עסקינן בגניבה בידי מורשה - מדובר בעבירה ותיקה ומוכרת, שלגביה אין כל צורך בהעלאת מדורגת של רף הענישה, והענישה היא חמורה מימים ימימה. הוא הפנה לדוגמא לת"פ (מחוזי ב"ש) 49298-06-13 **מדינת ישראל נ' מרסל אהרון** [12.7.15], שם נקבע מתחם של 3 עד 7 שנות מאסר והוטל עונש מאסר בן 3.5 שנים על פקידת בנק שגנבה במשך מספר שנים מלקוחותיה סכום מצטבר של כחצי מיליון ₪. באותו מקרה לקחה הנאשמת אחריות והיו לה נסיבות אישיות מיוחדות, אשר הובילו למיקומה בתחתית המתחם.

אשר לעבירת התרמית בניירות ערך הפנה התובע לת"פ (מחוזי תל אביב) 23842-11-11 **מדינת ישראל נ' מליסרון** [26.1.14] **[עניין מליסרון]**, שם נקבע מתחם של 9 חודשים עד 24 חודש בגין עבירת תרמית לבדה, כאשר צוין כי מדובר במתחם מקל בשל נסיבות מקלות של הנאשם. שם דובר בארבעה ימי מסחר בלבד, הנאשם לא פעל מתוך בצע כסף אלא מתוך ניסיון להיטיב עם תאגיד שבו עבד, ולמעשים לא קדם תכנון. התובע הפנה גם לת"פ (מחוזי תל אביב) 16941-03-14 **מדינת ישראל נ' בביוב** [17.2.15] **[עניין בביוב]**, שגם בו היה מדובר בעבירות תרמית בלבד. העסקאות בוצעו על פני חודש ימים, במניה בודדת, ונקבע מתחם של שנתיים עד ארבע שנים, והכל במסגרת הסדר טיעון. בנוגע לעבירות התרמית סבורה המאשימה שיש לקבוע רף ענישה שבין שנתיים לארבע שנים.

לגבי עבירות אי הדיווח והזיזוף לא מצאה התביעה פסיקה דומה. היא ציינה את ע"פ 5640/97 **רייך נ' מדינת**

ישראל, פ"ד נג(2) 433 (1999), שבו מדובר היה בעבירות אי דיווח בלבד, כאשר דירקטור בחברה ציבורית לא דיווח על אחזקותיו ונטען כי הדבר לא נועד להטעות את הציבור. באותו מקרה נגזר על הנאשם עונש מאסר בפועל.

כפי שצוין לעיל, התביעה סבורה כי אין מקום להתייחס בקביעת המתחם לעבירת השיבוש, שכן ממילא יש מקום לחפוף את העונש בגינה ליתר העונשים שיוטלו, ולחלופין - לקבוע עונש קל למדי, גם בהתחשב בעובדה שבמעשה השיבוש לא ניסה הנאשם להשפיע על אחרים, אלא חמק בעצמו מהחקירה.

13. התביעה התייחסה לנסיבות הנוספות הקשורות בביצוע העבירה ובהן התכנון, חלקו היחסי של הנאשם בביצוע המעשים, הנזק הצפוי והנזק הקונקרטי. עוד ציין התובע לגבי הנסיבות שהובילו את הנאשם לביצוע העבירה כי מדובר בהחלטות רציונאליות, כלכליות, ואין נפקא מינה אם הדברים נעשו מתאוות בצע או על מנת לפצות לקוחות שניזוקו קודם לכן ממעשי הנאשם, או שילוב של שני הדברים גם יחד.

14. אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה: כידוע, בעבירות כלכליות ניתן משקל יתר לצורך בהרתעה. שיקול זה גובר על שיקולים אישיים. יש כמובן להתחשב בכך שמדובר בנאשם נעדר עבר פלילי, שישא עונש מאסר לראשונה בחייו. מטבע הדברים, יש לדבר השלכה על משפחתו, אך יש לזכור כי תמיד משפיע עונש מאסר על בני משפחתו של נאשם. כאן מדובר באביו המבוגר של הנאשם. במקרים אחרים מדובר בילדים ולא ניתן לומר שהנסיבות כאן הן מיוחדות.

אשר לחלוק הזמן: העבירות אמנם בוצעו לפני כ-8 שנים, אך כידוע, בתיקים מסוג זה אין מדובר בפרק זמן חריג שחלף בין ביצוע המעשים לבין מועד גזירת הדין. העבירה התגלתה באופן מקרי סמוך לאחר שבוצעה. החקירה בוצעה באופן מיידי. התיק הועבר לפרקליטות כעבור כשנה של חקירה. הפרקליטות הגישה כתב אישום בתוך 90 יום. התמשכות ההליכים בבית המשפט נבעה, לטענת המאשימה, בעיקר מהתנהלות הנאשם. עוד טרם תחילת ההוכחות בתיק החליף הנאשם סנגורים פעמיים. הסנגורית הנוכחית היא השלישית במספר. ההחלפה האחרונה בוצעה סמוך לפני תחילת מועד ההוכחות. הנאשם רשאי, כמובן, לנהל הוכחות עד תום, אלא שבמצב דברים זה אין מקום להלין על כך שהמשפט אורך זמן רב. התובע הפנה לע"פ 6799/14 **אילן אופיר נ' מדינת ישראל** [16.3.15] [עניין **אופיר**], סעיף 14 לפסק הדין.

15. בסיכומו של דבר, סבורה התביעה כי באופן תיאורטי יש לצבור את המתחמים. חיבור אריתמטי של המתחמים שהוצעו יביא ל-6 עד 11 שנים (ללא עבירות הזיוף). מאחר שמדובר במתחם גבוה למדי, סבורה התביעה כי יש מקום לחפוף חלק מהעונשים ולהגיע למתחם שבין 6 עד 8 שנים.

טיעוני ההגנה

16. ב"כ הנאשם שמה יהבה על כך שבמקרה דנן, להבדיל מחלק ניכר מפסקי הדין שציטט התובע, הנאשם לא פעל מתוך תאוות בצע ולא גרף לכיסו את סכומי הכסף שנלקחו. הסנגורית ציינה את ההבדלים בין המקרים שהוצגו על ידי התובע לבין המקרה שלפנינו, וציינה כי לטעמה מדובר במקרים חמורים בהרבה, ולכן אין מקום להסיק מהענישה באותם מקרים לענייננו. ההגנה הגישה רשימת פסיקה, שלטעמה מלמדת על הענישה הראויה במקרה דנן, בין בדרך של דמיון ובין נוכח הבחנות רלוונטיות בין אותם מקרים למקרה שלפני. הרשימה כוללת, בין היתר, את פסקי הדין הבאים:

עניין **קליינר**, שם נגזרו על הנאשם, שגרף 400,000 ₪ לעצמו, 18 חודשי מאסר בפועל וקנס של 200,000 ₪; ת"פ (מחוזי תל אביב) 29935-01-14 **מדינת ישראל נ' פפר** [26.01.12] [עניין **פפר**], שם נגזרו 10 חודשי מאסר בפועל על מי שגרף לכיסו 200,000 ₪; ת"פ (מחוזי תל אביב) 23842-11-11 **מדינת ישראל נ' לוי** [26.01.14], שם נגזרו על נאשם אחד 12 חודשי מאסר בפועל ועל האחר 3 חודשי מאסר בעבודות שירות, לאחר שנקבע שלא היה לנאשמים אינטרס כלכלי בביצוע העבירות; ע"פ 1601/03 **ענייני נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(5) 949 (2005), שם נגזרו על הנאשם 2.5 שנות מאסר, לאחר שנקבע שלקה בהתנהלות חמורה, שנועדה להיטיב עם עצמו; ת"פ (שלום תל אביב) 3903/05 **מדינת ישראל נ' קקון** [04.02.07] שם נגזרה שנת מאסר אחת על מי שפעל בארבע מניות בדרכי תרמית, במשך שנתיים וחצי ובהיקף של 2 מליון ₪; ע"פ (מחוזי תל אביב) 42925-01-12 **סרוסי נ' מדינת ישראל** [15.05.12], שם הפחית בית המשפט המחוזי ל-14 חודשי מאסר בפועל (במקום 20 שנגזרו בבית משפט השלום) את עונשם של הנאשמים בעבירות תרמית בניירות ערך.

בכל המקרים הללו, מצינת ההגנה, מדובר היה בנאשמים שפעלו במקרים חמורים פחות מעניין **מליסרון** (שם נקבע מתחם שבין 9 חודשים ל-24 חודש), אך ביקשו להתעשר שלא כדין ומתוך בצע כסף ממעשיהם.

עוד הפנתה הסנגורית לעניין **שרון**, ת"פ (מחוזי תל אביב) 44510-12-12 **מדינת ישראל נ' חגאשי** [03.06.13] ועוד.

ההגנה הוסיפה והפנתה לפסקי דין שבהם נגזרו עבודות שרות בלבד על נאשמים שהורשעו בעבירות ניירות ערך, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, מרמה והפרת אמונים בתאגיד ועבירות כלכליות אחרות, וביניהם: ת"פ (מחוזי תל אביב) 64056-12-12 **מדינת ישראל נ' ברונפלד** [26.02.13] [עניין **ברונפלד**]; ת"פ (מחוזי תל אביב) 51394-12-10 **מדינת ישראל נ' ברזני (ברזילי)** [09.09.13]; ת"פ (מחוזי ירושלים) 3194/02 **מדינת ישראל נ' אגאי** [31.08.04] [עניין **אגאי**]; עניין **בביוב**. כמו כן הפנתה הסנגורית לפסקי דין נוספים, שגם בהם עיינתי.

17. ב"כ הנאשם ציינה כי העונש במקרה דנן צריך להיות עונש אחד על מסכת העניינים כולה, ואם יסבור בית המשפט כי יש מספר אירועים, הרי שיש לחפוף בין העונשים.

18. נקודה עיקרית בטיעוני ההגנה מתייחסת לחלופי הזמן. גם אם קיימת הצדקה לפרק הזמן הארוך שחלף בין גילוי המעשים ועד סיום המשפט, אין הדבר מקהה את העובדה כי במשך כשמונה שנים סבל הנאשם מכך ששמו עלה בתקשורת מעת לעת. בדיונים הראשונים בבית המשפט היה "באז" סביב המשפט, וגם עובר להגשת כתב האישום, החל מפתחת החקירה, סבל הנאשם מפרסומים בתקשורת. הוא לא יכול היה להמשיך לעבוד במקצוע שלו ואילו היה מזוכה, מדובר היה בנזק בלתי הפיך שנגרם לו. הסנגורית ציינה כי הנאשם, אשר לא יכול היה להמשיך ולעסוק במקצוע שלו כמנהל תיקים, למד משפטים וסיים את התואר בהצטיינות. התנהלותו לאורך כל התקופה מלמדת שהוא אדם נורמטיבי, כך שאין צורך בענישה כדי להרתיע אותו עצמו, ולעיתים ההליך הקשה עצמו די בו כדי לשמש הרתעה גם כלפי חוץ ואין צורך בענישה מעבר לכך.

19. ההגנה מבקשת לחרוג ממתחם הענישה לקולא וזאת בשל חלופי הזמן. הנאשם קיצר בפרשת ההגנה ולא זימן עדים רבים, ולמיטב זכרונו הוא גם לא ביקש דחיות רבות. פרק הזמן הארוך שבמהלכו התנהל ההליך מצדיק הקלה משמעותית בעונש.

20. הנאשם נעדר עבר פלילי. עדי האופי העידו על אופיו הטוב. ברור, כי אין כל סיכון שיעבור עבירה נוספת. מאז החקירה הנאשם לא עסק בתחום שקשור במושא התיק. הוא גם לא יוכל לחזור לעסוק בתחום זה. הסנגורית הדגישה את מצבו הקשה של אביו של הנאשם, כפי שסיפרו גם החברים והאח. אמנם, כפי שציין התובע, בני המשפחה של נאשם שנדון למאסר סובלים תמיד, ואולם, יש מצבים שיש להתחשב בכך במידה רבה יותר. כאן מדובר באב ניצול שואה, שחלה בסרטן, הנמצא בשיקום בסיועו של הנאשם. דבר זה צריך להוות שיקול כבד משקל.

21. נכון להיום הנאשם נעדר-כל, מבחינה כלכלית. יש להתחשב בכך בעת גזירת העונש.

22. ההגנה ביקשה להסתפק בעונש של מאסר על תנאי, או לחילופין - מאסר שיכול וינשא בעבודות שירות. גם אם יסבור בית המשפט שיש צורך במאסר בפועל, הרי שיש לראות את כלל העבירות כעבירה אחת ממושכת ולהטיל עונשים חופפים בגין העבירות השונות.

דבר הנאשם

23. הנאשם ציין כי הוא "בשוק" מהכרעת הדין. אין לו יום ואין לו לילה ועל כן רשם את דבריו וקרא מהכתוב, על מנת שלא ישכח דבר. הוא ציין כי הוא בן 56, רווק, ללא ילדים ופונה לבית המשפט לבקש רחמים. מתחילת 2008, מועד תחילת החקירה, השתנו חייו לבלי היכר. מאדם עובד, מועיל, ששירת את המדינה שנים רבות מתוך ציונות אמיתית, בין בצבא ובין במילואים, הפך לאדם שאינו שווה דבר, אדם שבית המשפט הרשיעו. חייו נהרסו באופן בלתי הפיך, שמו הטוב נפגע, תמונתו מופיעה באמצעי התקשורת והנזק שנגרם לו הוא כלכלי, נפשי, רגשי ומנטאלי. הדבר היחיד שידע לעשות ושבדו השקיע את חייו מבחינה מקצועית - נגדע. שוק ההון הוא שוק אכזרי מאוד ואינו מאפשר גם למי שחשוד בעבירה קלה להמשיך לעסוק בתחום הזה. הנאשם הקדיש את כל חייו מאז 1984 לעיסוק בשוק ההון ודאג ללקוחותיו בכל מקום ובכל שעה. בזמנו הפנוי עזר לקרובי משפחתו ולמכריו בכל דבר שביקשו.

הנאשם נפגע ב-1994 בפיגוע הטרור שהיה באוטובוס בקו 5 בדיזנגוף. פגיעתו הפיזית הייתה אמנם קלה, אך הארוע היה טראומתי עבורו והוא לא טיפל בעצמו. מיד לאחר ששוחרר מבית החולים מיהר למשרד כדי לראות מה קורה עם לקוחותיו. הוא מעולם לא דאג לעצמו מבחינה כלכלית ולא עשה לביתו.

אשר לחלופי הזמן בין מועד ביצוע העבירות המיוחסות לנאשם ועד לגזירת הדין: מדובר בפרק זמן ארוך ביותר, גם ביחס לתיקים מהסוג הזה. אין מקום להלין על הנאשם בגין התארכות ההליך, שהרי שהוא עצמו ניהל פרשת הגנה קצרצרה ולא העמיס על בית המשפט עדים רבים. הנאשם הסביר מדוע החליף את עורכי דינו בתחילת הדרך.

הוא ציין כי שירת ביחידה 8200 במשך כשש שנים וסיים את השירות בדרגת סרן. לדבריו, אינו יכול, מטבע הדברים, להרחיב על הדברים שעשה בצבא, אך הדגיש כי רמת הסיווג שלו היא גבוהה ביותר והדבר מלמד כי עוד מצעירותו נתנה בו מדינת ישראל אמון. גם בהמשך דרכו האמין כי עליו להיות נאמן למדינה ועל כן שיתף את גופי המודיעין של רשות ניירות ערך באירועים שסבר שהם פוגעים בהתנהלות שוק ההון, הכל - ללא אינטרס או רווח מצידו.

הנאשם ציין כי בשנים 2009 עד 2010 התנדב בארגון "יד שרה" בביצוע ביקורות בסניפי הארגון, וכן ציין כי הוא בעל כרטיס "אדי" מזה שנים רבות.

לדברי הנאשם, הוא ניסה לבנות את עצמו מחדש מאז תחילת החקירה. הוא למד משפטים ונעזר בכל מיני גורמים לשם כך. הוא סיים את לימודיו בהצטיינות ובשנים האחרונות עובד כמשפטן תמורת שכר מינימום. בשל התיק דנן, שעליו סיפר ללשכת עורכי-הדין מיוזמתו, למרות שאין על כך כל רישום ברישומי המשטרה, לא יכול היה לעשות התמחות. הוא ציין כי למרות נפילתו בשנת 2008 הוא עומד לצד אביו, היום כבן 87, ועוזר לו ככל יכולתו, ואפילו עבר לגור עם האב בשנים האחרונות. מדובר במתן עזרה מוראלית ונפשית. עזרתו האריכה את חיי אביו, ואחיו לא יוכל למלא את מקומו.

הנאשם ציין כי חברת הביטוח ששילמה ללאוטמן כספים במסגרת הסכם גישור הגישה נגדו תביעת שיבוב ולקחה את כל מה שהיה לו - ביטוח מנהלים שהיה שווה 140,000 ₪.

24. לדברי הנאשם, אם בית המשפט ישלח אותו למאסר, החברה בישראל והאנשים שסובבים אותו ייפגעו מאוד, שכן הוא אדם שעוזר לסביבה ואין הסביבה עוזרת לו. הוא ציין את דבר קיומה של ידידה שהוא מסייע לה בגמילה מאלכוהול והציל אותה מספר פעמים מהתאבדות.

25. הנאשם ציין כי הרתעה שנעשית בחלוף 8 או 9 שנים היא פחותה בערכה וכיום, לטעמו, תיקים מסוג זה מגיעים לאכיפה מנהלים ונסגרים בעיצום כספי.

הוא שב וביקש את רחמי בית המשפט, וביקש שלא להישלח למאסר בפועל. עוד ציין כי יכול היה להביא עדי אופי נוספים, מכובדים מאוד, אלא שמדובר בשופטים בבית המשפט המחוזי ובבית המשפט העליון, וכן אנשים שמכהנים בוועדות אכיפה של רשות ניירות ערך, ולכן לא יכול היה להביאם לבית המשפט. לדבריו, נענש עד כה באופן בלתי הפיך ועל כן הוא מבקש שבית המשפט יאפשר לו לחזור להיות אדם מועיל לחברה.

דין והכרעה

26. ראשית לכל ראוי לציין מהו עונש המאסר הקבוע בחוק, בצידה של כל אחת מהעבירות שבהן הורשע הנאשם:

× גניבה בידי מורשה - מאסר 7 שנים;

× קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות - מאסר 5 שנים;

עמוד 10

- × מרמה והפרת אמונים בתאגיד - מאסר 3 שנים;
- × תרמית בניירות ערך - מאסר 5 שנים
- × כלילת פרט מטעה בדוח לפי חוק ניירות ערך - בתקופה הרלוונטית - מאסר 3 שנים;
- × זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, בנסיבות מחמירות - מאסר 5 שנים;
- × שיבוש מהלכי משפט - מאסר 3 שנים.

אָרוע אחד או כמה אָרועים?

27. פסק הדין המנחה בשאלה האם העבירות שבהן הורשע נאשם מהוות אָרוע אחד או מספר אָרועים, הוא פסק הדין הנ"ל בעניין **ג'אבר**. בעניין **ג'אבר** נקבע בדעת הרוב כי עבירות שיש ביניהן קשר ענייני הדוק ואשר ניתן להשקיף עליהן כמסכת עבריינית אחת יחשבו לאירוע אחד (פסקה 5 לחוות דעתה של כבוד השופטת ברק ארז, ופסקה 2 לחוות דעתו של כבוד השופט פוגלמן). השאלה של ריבוי אָרועים נדונה לפני חודשים ספורים גם בהקשר של עבירות ניירות ערך (שמוש במידע פנים) בע"פ 3164/14 **פן נ' מדינת ישראל** [29.6.15], פסקה 138 ואילך, ובית המשפט קבע שמכלול העבירות שם מהוות "אָרוע אחד", הכולל מספר עבירות, וזאת נוכח קיומה של תכנית עבריינית זזה, שממנה נבעו העבירות.

28. ניתוח מפורט של סוגיית ריבוי האָרועים ערך לאחרונה כבוד השופט סולברג בע"פ 1261/15 **מדינת ישראל נ' דלאל** [3.9.15] **[עניין דלאל]**. בין היתר נקבע:

"כדי לעמוד על עוצמת הקשר שבין העבירות שזומה על בית המשפט לעמוד על נסיבותיו העובדתיות של העניין שלפניו, ולבחון אם יש בהן כדי להצביע על קשר הדוק בין העבירות. נסיבות עובדתיות אלה מהוות 'מבחני עזר' לקביעת עוצמת הקשר. במסגרת זו ניתן לבחון, למשל, האם ביצוען של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על שיטתיות בביצוע העבירות; האם העבירות התרחשו בסמיכות של זמן או מקום; האם ביצועה של עבירה אחת נועד לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות. קיומה של נסיבה אחת או יותר מנסיבות אלו (ואין זו רשימה סגורה) עשוי להעיד על קשר הדוק בין העבירות השונות, המלמד כי באירוע אחד עסקינן. בבחינת הנסיבות העובדתיות, מן ההכרח לבית המשפט להעמיד לנגד עיניו את השאלה האם השקפה על העבירות כעל כמה אירועים תהא מלאכותית, באופן שיגרע ממהות העניין בכללותו, או שלא ישקף את סיפור המעשה כהווייתו" (ההדגשות במקור - מ.ב.נ.)

(פסקה 22 לפסק הדין)

עוד נקבע באותו עניין:

"24. על-פי רוב, ישום מבחן הקשר ההדוק, בהתאם לנסיבות העובדתיות של העניין שעל הפרק,

יוביל למסקנה ברורה אם באירוע אחד עסקין או בכמה אירועים ...

25. יחד עם זאת, יתכנו מצבים חריגים, שבהם בחינת הנסיבות העובדתיות לא תוביל למסקנה ברורה האם הקשר "הדוק" דיו, אם לאו, וימצאו פנים לכאן ולכאן. כך למשל, כאשר עבירה אחת 'נובעת' מעבירה אחרת או 'נלווית' לה. בע"פ 2519/14 אבו קיעאן נ' מדינת ישראל (29.12.2014) עמד השופט נ' הנדל על כך שיתכנו מקרי-גבול שידרשו הכוונה נוספת. בע"פ 5643/14 עיסא נ' מדינת ישראל (23.6.2015) ביטא השופט צ' זילברטל התלבטות מסויימת ביחס לתוצאות ישום מבחן הקשר ההדוק, ודומה כי נשקלו גם שיקולים נורמטיביים: "ראוי לאפשר פרשנות רחבה דיה להגדרת המונח 'אירוע אחד' אשר תשאיר מתחם להפעלת שיקול דעתו של בית המשפט, וזאת הן בשל שיקולי יעילות עבודתו של בית המשפט והן לשם הגשמת תכליתו של תיקון 113 לחוק... קביעת מתחמי עונש שלא לצורך עלולה במקרים מסויימים להביא להעלאת רף הענישה באופן שאינו ראוי, על-ידי פריטה לפרוטות של הרכיבים העונשיים בעניינו של הנאשם ויצירת תחושה לא נוחה של 'התחשבות' עמו, העצמה של חומרת מעשיו מעבר למתחייב וחריצת דינו בדרך מלאכותית" (פסקה 11). במצבים חריגים מעין אלה, ראוי לבית המשפט לקיים בקרה נוספת, נורמטיבית, במסגרתה תיבחן השאלה האם נכון, כעניין של מדיניות משפטית ובשים לב לתכליתו של סעיף 40 הנ"ל, לראות את העבירות ככמה אירועים נפרדים. כך, במיוחד במטרה למנוע מצב שבו עבירה הקשורה בעבירה אחרת 'תיבלע' באותה עבירה, ולא תזכה להתייחסות הראויה לה בנסיבות העניין. ברי, כי ככל שעוצמת הקשר בין העבירות על-פי נסיבותיהן העובדתיות רבה, תידרש הצדקה נורמטיבית משמעותית יותר כדי לראותן כאירועים נפרדים, ולהפך" (ההדגשות במקור - מ.ב.נ.)

29. יישום המבחנים הללו במקרה שלפני מוביל אותי למסקנה כי במקרה זה עסקין בשלושה אירועים נפרדים. על מנת להקל על הקורא, אקדים מסקנה להסבר ולפירוט:

אָרוע	האישומים הנכללים באָרוע	נושא האָרוע
ראשון	1 ו-2 (במלואם)	עבירות שבוצעו תוך שימוש בחשבונות המפצלים, כולל עבירות הגניבה של כ-1.8 מיליון ₪
שני	3 ו-4 (במלואם)	עבירות התרמית, אי הדיווח, והזיוף, שבמהותן הן הסתרה של העבירות מן האָרוע הראשון
שלישי	5	שיבוש הליכי משפט (זניח)

ועתה לפירוט:

האָרוע הראשון עניינו כל העבירות שהנאשם ביצע תוך שימוש בחשבון המפצל של חברת מרץ בבנק הפועלים, במרמה וללא הרשאה. מדובר בעבירות שבוצעו באמצעות אותן עסקאות בניירות ערך, שבמסגרתן גרם הנאשם להפסדים ללקוחות הנפגעים וגנב את כספם, על מנת לגרום לרווחים ללקוחות המועדפים. לפיכך האָרוע הראשון כולל את העבירות שבאישום הראשון והאישום השני. תיארתי את הדברים בתמצית בפסקה 90 להכרעת הדין כך: במהלך כשנה ומחצה, בין 25.1.06 ועד 22.7.07 ביצע הנאשם עסקאות סיבוביות במספר מניות דלות סחירות, כפי שפורט בכתב האישום. הנאשם נהג לקנות בשער נמוך, באמצעות החשבון המפצל של מרץ בבנק הפועלים, מניות מאחד

מחשבוניות לאוטמן או הקופות (שמכרו את המניות), ובהמשך היום, בדרך כלל בסמיכות זמנים, מכר את אותן מניות בחזרה לחשבוניות לאוטמן או הקופות, במחיר גבוה יותר. כתוצאה מכך נוצר רווח בחשבון המפצל. מדובר ברווח מובטח מראש וודאי (והפסד וודאי בחשבוניות לאוטמן או הקופות), לאור שליטתו של הנאשם בכל החשבוניות שהשתתפו במהלך, ונוכח העובדה שהנאשם קבע את שערי הקניה והמכירה כאוות נפשו. את הרווח שנוצר במפצל נהג הנאשם להעביר לאחד מהחשבוניות המועדפים.

באישום הראשון מדובר במספר רב של ימי מסחר, החל מיום 25.1.06 ועד 22.7.07, כאשר לשם ביצוע הפעולות המרמיתיות פעל הנאשם בניירות הערך הבאים: "בסר אירופה", "סקופ סחר", "נטו מ.ע.", "קמהדע", "תדאה מ"ר", "מרתון מ"ר ב" ו"גן שמואל מ"ר".

האישום השני, שדומה באופיו לאישום הראשון, כולל את העסקאות הסיבוביות שביצע הנאשם במניות "פורמולה" בין חשבוניות לאוטמן לחשבון המפצל של חברת מרץ, בימים 28.9.06, 31.10.06, 1.1.07 ו-19.8.07. בימים הללו בוצעו 66 עסקאות תרמיתיות.

הקשר ההדוק שבין העבירות המרכיבות את האָרוע הראשון בא לידי ביטוי בכך שהתכנית העבריינית בכל העבירות מושא אָרוע זה הייתה זהה: יצירת הפסדים בחשבוניות הנפגעים ורווחים בחשבון המפצל, ולאחר מכן העברת הרווחים ללקוחות המועדפים. ה"סיפור" המרכזי באישומים המרכיבים את האָרוע הראשון הוא הגניבה בידי מורשה, והעבירות הנוספות - קבלת ההרשאות לפעול במרמה, התרמית בניירות ערך והפרת האמונים בתאגיד נועדו לשרת את הגניבה ולאפשר את ביצועה. נוסף על כך יש זהות בקרבנות (חשבוניות לאוטמן וחשבון הקופות) וזהות בנהנים (כל הלקוחות המועדפים). איש לא טען שמשך הזמן הארוך, יחסית, מונע במקרה זה את האפשרות לראות את כל המעשים כארוע אחד.

באָרוע זה עבר הנאשם במסגרת האישום הראשון 136 עבירות של גניבה בידי מורשה, כשהגניבה היא בסך כולל של 1,594,558 ₪, 136 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, 136 עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד ו-312 עבירות של השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך. במסגרת האישום השני עבר הנאשם 4 עבירות של גניבה בידי מורשה ו-4 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. מהעבירות הללו הפיק סך של 215,039 ₪. במעשים המתוארים ביצע גם 66 עבירות של השפעה בדרכי תרמית על שער ניירות הערך וביצע 4 עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד.

סך הכל גנב הנאשם באָרוע הראשון סך של 1,809,597 ₪.

30. לגבי האָרוע השני התלבטתי בין שתי אפשרויות: האישום השלישי כולל את הפעילות שביצע הנאשם במניות פורמולה בין חשבוניות לאוטמן לבין עצמם (ללא מעורבות החשבון המפצל). מדובר הן בעסקאות העצמיות, הן בעסקאות סוף החודש, שכולן נועדו להעלות את שערי המניה והובילו להפיכתו של לאוטמן לבעל עניין בפורמולה. הסיבה והמניע לביצוע העבירות הללו לא הוכח. במהלך המשפט נשמעה עדותו של נעם לאוטמן, שלפיה דנ ג דשטיין,

בעל המניות העיקרי בפורמולה, סיפר לו ולגיא סבירסקי, שהנאשם פנה אליו סמוך לפני פיצוץ הפרשה, והציע לו לקנות חבילה גדולה של מניות פורמולה, וגולדשטיין סירב. מובן, כי לא די בכך (ובראיות נוספות שעלו ושלא מצאתי לנכון להתייחס אליהן בהכרעת הדין) כדי להוכיח שהרצון למכור לגולדשטיין חבילה של מניות פורמולה ברווח היה המניע לפעולות הנאשם. מניע אינו חלק מיסודות העבירות מושא האישום השלישי, ולכן הנאשם הורשע בעבירות הללו. עם זאת, לא ניתן כיום לדעת האם העבירות הללו נועדו כדי לאפשר לנאשם להפיק רווחים נוספים, או שמא הייתה סיבה אחרת לפעילותו זו. סברה אפשרית היא שביקש בדרך זו להסוות את עבירות האישום השני, ואולי גם את עבירות האישום הראשון, ואת ההפסדים שגרם במעשיו לחשבונות לאוטמן.

אם מדובר בעבירות נוספות שנועדו לאפשר לנאשם להפיק רווחים, יש הצדקה לראות בעבירות התרמית בניירות ערך מושא אישום זה אָרוּע נפרד, וזוהי עתירתה של המאשימה.

אם מדובר בעבירות שנועדו להסוות את ההפסדים שגרם הנאשם באָרוּע הראשון, הן מצטרפות לעבירות אי הדיווח שבאישום זה ולעבירות הזיוף שבאישום הרביעי, שנועדו לתכלית זו, ומדובר באָרוּע אחד כולל.

החלטתי לבחור בדרך שמקלה עם הנאשם ולראות את עבירות התרמית ואי-הדיווח מושא האישום השלישי, ועבירות הזיוף הנסבות על שליחת דוחות הדנאל מושא האישום הרביעי, ככאלה שנועדו להסתיר את הפסדי העבירות מושא האָרוּע הראשון. לפיכך אני קובעת שהאָרוּע השני כולל את כל העבירות שבאישום השלישי והרביעי. לא נעלמה מעיני העובדה שבאָרוּע הראשון היה קרבן נוסף - חשבון הקופות - ולא מצאתי פעולות הסתרה כלפיו. למרות זאת, סבורני שהסיווג שבחרתי - נכון.

הקשר ההדוק בין העבירות הללו נלמד מהמטרה שלשמה בוצעו כולן: הסתרת ההפסדים בחשבונות לאוטמן מעיני אנשי לאוטמן. למרות השוני בשיטות, מדובר באותה תכנית עבריינית, שבמסגרתה ביקש הנאשם להראות לאנשי לאוטמן שווי גבוה יותר בחשבונות, מכפי השווי האמיתי, וביקש להציג כאילו חלק גדול יותר מהשווי מתבטא בכסף מזומן מאשר במניות, מכפי התמונה האמיתית. הרצון שלא לחשוף את שיעור האחזקות הגבוה שיש ללאוטמן במניות פורמולה נועד להסתיר את הפעילות העבריינית והוביל את הנאשם לגרום ללאוטמן, ללא ידיעתו, שלא לבצע חובתו למסור דיווחים על אודות הפיכתו לבעל עניין ובהמשך - על השינויים באחזקותיו.

כמבואר לעיל, יש לראות את עבירות התרמית שבאישום השלישי כמהוות אָרוּע אחד, יחד עם עבירות אי-הדיווח שבאישום השלישי ועבירות הזיוף שבאישום הרביעי. עתה יש לשאול האם ניתן להרחיק לכת, כשיטתה של ההגנה, ולראות לא רק את כל העבירות הללו כאָרוּע אחד, אלא לראות הן בעבירות אלה, הן בעבירות שהביאו להפקת הרווחים של הנאשם, כאמור באישומים הראשון והשני, כאָרוּע יחיד, באופן שכל העבירות של הנאשם כולן (זולת שיבוש מהלכי משפט), ייחשבו כאָרוּע יחיד. התשובה, לטעמי, היא בשלילה. כאן, יש לפנות לאמור בעניין **דלאל** (פסקה 25), בהתייחס למקרים שבהם, כעניין של מדיניות משפטית, ראוי "למנוע מצב שבו עבירה הקשורה בעבירה אחרת 'תיבלע' באותה עבירה, ולא תזכה להתייחסות הראויה לה בנסיבות העניין". כאשר פעולות ההסתרה הן כה מגוונות ומאסיביות, כאשר לשמן מבצע נאשם קשת שלמה של עבירות חדשות, שרובן מורכבות ממעשים שהם לחלוטין עצמאיים ונפרדים זה מזה (תרמית בניירות ערך, אי דיווח בכוונה להטעות, קבלת דבר במרמה, מרמה והפרת אמונים בתאגיד וזיוף כדי לקבל

באמצעותו (דבר), שעומדות על רגליהן שלהן כעבירות עצמאיות, הרי שאין כל הצדקה לראות בהן חלק מהאָרוע הקודם. כך, ביתר שאת, כאשר ההנחה שחלק מהעבירות בוצעו רק כדי להסתיר הפסדים שנוצרו כתוצאה מביצוע עבירות אחרות היא הנחה בלבד, שהנחתי לטובת הנאשם (שכן הוא עצמו לא נתן כל הסבר).

באָרוע השני ביצע הנאשם 59 עבירות של השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך ו-11 עבירות של הנעה, או נסיון להניע אדם לבצע עסקה בניירות ערך, בעשיית מצג כוזב. עוד ביצע הנאשם באָרוע זה 11 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ו-7 עבירות של כלילת פרט מטעה בדוח. באישום הרביעי, הכלול באָרוע השני, ביצע הנאשם 32 עבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, בנסיבות מחמירות, 32 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ו-4 עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד.

31. האָרוע השלישי כולל את עבירת השיבוש שבאישום החמישי. נראה שהדברים כאן ברורים ואין צורך לפרט. מכל מקום, המאשימה הבהירה, בצדק, כי אינה דורשת ענישה נפרדת בגין אָרוע זה ועל כן אין מקום להעמיק בו.

הערך החברתי המוגן ומידת הפגיעה בו

32. הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו ממעשי הנאשם הם כדלקמן:

בעבירת **הגניבה בידי מורשה** הערך החברתי המוגן מתמקד בהגנה על האינטרס הרכושי של בעל הזכות בנכס, ביחד עם ההגנה על יחסי האמון המיוחדים בין נותן ההרשאה למקבלה, קרי: ההגנה על רכושו של אדם וההגנה על יחסי האמון.

בעבירת **קבלת דבר במרמה** ההגנה היא על חופש הרצון, חופש הפעולה וחופש הבחירה של אדם.

בעבירת **המרמה והפרת אמונים בתאגיד** הערך החברתי המוגן הוא הבטחת תפקוד נאות של עובדים ומנהלים בתאגיד, הבטחה כי יועדף האינטרס התאגידי ולא זה האישי, מניעת שחיתות מידות בקרב המנהלים וביסוס האמון של בעלי המניות במנהליהם. נוסף על כך, האיסור נועד לשמור על יחסי האמון בין עובד או מנהל בתאגיד לבין התאגיד, שכן בהיות העובד פועל בשם אחרים ובעבורם, עליו לפעול ביושר ובהגינות ולא למעול באמון שניתן בו כי יפעל לשם הגשמת תפקידו.

בעבירת **ההשפעה בדרכי תרמית על תנודות השער של ניירות ערך** ובעבירת **ההנעה (או נסיון להניע אדם) לבצע עסקה בניירות ערך בעשיית מצג כוזב**, הערך המוגן הוא הבטחת ההגינות במסחר בניירות ערך ומניעת יתרון בלתי הוגן. האיסור על תרמית בא לאפשר קיומו של שוק ניירות משוכלל ובורסה תקינה, ולהגן על אמון הציבור בשוק ניירות הערך ועל יעילותו ותפקודו התקין.

באיסור על **כלילת פרט מטעה בדוח לפי חוק ניירות ערך** הערך המוגן הוא "הגילוי הנאות", נשמת אפו של חוק ניירות ערך, שמטרתו לאפשר קבלת החלטות מושכלות של המשקיע בשוק ההון, שאין בידו מקורות מידע עצמאיים משלו. נורמה זו מבוססת על ההכרה בחשיבות זרימת מידע מלא בין הגורמים השותפים לפעילות בשוק ההון. היא נועדה להבטיח כי ההשקעה בשוק ההון תתבסס על נתונים מלאים ואמיניים, למנוע מעשי מרמה ולשמור על אמון הציבור

בשוק ההון. עקרון הגילוי נועד להרתיע בעלי כח בחברות הציבוריות, ולפקח על מהלכיהם.

בעבירה של **זיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר** הערך המוגן הוא שמירה על חופש הרצון של הקרבן ועל יכולתו לקבל החלטות על יסוד עובדות נכונות ומצגי אמת. האיסור הפלילי על זיוף נועד למנוע את הזיזוף מלהטעות באופן אפקטיבי את הזולת, בין "סתם כך", ובין במטרה להשיג בשל כך דבר מה.

הערך המוגן בעבירת **שיבוש מהלכי משפט** הוא גילוי האמת ועשיית משפט, והגנה על התהליך של חקירת עבירות וחשיפת האמת, בכל שלבי ההליך הפלילי.

הפסיקה התייחסה פעמים רבות לחשיבותם של כל הערכים הנ"ל ועל כן אינו מוצאת מקום להרחיב ולפרט.

33. מידת הפגיעה בערכים המוגנים: הנאשם פגע בכל אחד ואחד מהערכים הנ"ל (מלבד בעבירת השיבוש) פגיעה חמורה. משך ביצוע העבירות, ביצוען במסגרת תפקידו בחברה לניהול תיקים, ניצול יחסי האמון המיוחדים בין מנהל תיקים ללקוח, שימוש בפלטפורמה של הבורסה לביצוע הגניבות תוך פגיעה במסחר ושליחת אינפורמציה כוזבת לשוק וההיקפים הכספיים הגדולים שבהם עסקין ממחישים את הפגיעה הרבה. השילוב בין העבירות (שאינו מחוייב המציאות) מוסיף, אף הוא, נופך של חומרה. למשל - ביצוע הגניבות באמצעות הבורסה גרמה לכך שמלבד הקרבנות המידיים (חשבון הקופות וחשבונות לאוטמן), נפגע גם כלל ציבור המשקיעים בשוק ההון. ביצוע הגניבות אגב מרמה והפרת אמונים בתאגיד פגע - מלבד בקרבנות המידיים - גם בחברת מרץ, ועוד.

בעבירת השיבוש הפגיעה בערך המוגן היא קלה, כפי שכבר נאמר.

מדיניות הענישה הנהוגה

34. בטרם אפנה לבחינת פסקי הדין הרלוונטיים, יש להתייחס לטענה שחוזרת ועולה בתיקים שבהם מורשע נאשם בעבירות ניירות ערך, והיא שהעבירות בוצעו בתקופה שהענישה הייתה מקלה יותר. הטענה עולה מאחר שבשנים האחרונות יש מגמה ברורה של החמרה בענישה בעבירות ניירות ערך, ובית המשפט העליון שב וקבע, במספר פסקי דין, כי מדובר בהחמרה נדרשת, ששמה דגש על האינטרס הציבורי בענישה ראויה (ראו, למשל, ע"פ 6020/12 **מדינת ישראל נ' עדן** [29.4.13], פסקה 22, מפי כבוד השופטת ברק ארז וכן עניין **גורבץ בעליון**, פסקה 8).

לעניין זה יש לומר כי במקרה שלפני, עבירות ניירות הערך, בוודאי בארוע הראשון, שזורות אמנם בעבירות האחרות, והן אינן זניחות כלל ועיקר, אך לב ליבו של הסיפור הוא הגניבה בידי מורשה, קבלת הדבר במרמה ועבירות כלכליות נוספות, שלגביהן אין כל חידוש בענישה.

נוסף על כך, בית המשפט העליון התייחס לטענה דומה בעניין **אופיר**, וכך קבע כבוד השופט מזוז:

"אין ממש גם בטענת המערער, לפיה שגה בית המשפט בקביעת מתחם הענישה בעניינו בהתאם למדיניות מחמירה שנקבעה אך בעת האחרונה בעוד שהמעשים בגינם הורשע בוצעו בשנים

עמוד 16

2008-2007.

'מדיניות הענישה הנהוגה', אשר על בית המשפט לבחון בהתאם לסעיף 40ג'(א) לחוק העונשין לשם קביעת מתחם העונש ההולם, היא, ככלל, בעת מתן גזר הדין, ולא מדיניות הענישה הנהוגה בעת ביצוע העבירות. זאת כאמור באשר למדיניות ענישה, להבדיל מהדין הקובע את עונשה של העבירה, אשר תחולתו צופה תמיד פני עתיד (סעיפים 3(ב) ו- 5 לחוק העונשין). על כן, מדיניות ענישה הנהוגה בעת ביצוע עבירה אינה יוצרת אינטרס הסתמכות לגיטימי למבצע העבירה, ואין בה כדי להגביל את שיקול הדעת של בית המשפט בעת גזירת דינו של מבצע העבירה (השוו: רע"פ 7004/04 עפ"י כתאנה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.8.2004)).

אוסף גם, כי המדיניות המחמירה בעבירות כלכליות לסוגיהן אינה חדשה עמנו. בתי המשפט עמדו זה מכבר על הצורך בענישה משמעותית בעבירות הצווארון הלבן נוכח חומרת המעשים והנזקים הנגרמים לקורבנות ולציבור כולו, ואין מדובר רק בפסיקה מהעת האחרונה. כך, למשל, בע"פ 9788/03 מדינת ישראל נ' דוד גולן (25.2.2004), החמיר בית המשפט משמעותית את עונשי המאסר שנגזרו בפרשה שם בציינו:

'חומרתה של עבריינות הצווארון הלבן, הגובלת לרוב במעשי שחיתות ובצע כסף, מתעצמת דווקא נוכח התופעה כי על פי רוב מבצעה אינם באים מרקע של דוחק ומצוקה כלכלית-קיומית ומתנאים סוציו-אקונומיים ירודים מתמשכים, העשויים להסביר, לעיתים, את פישרה ומניעה של עבריינות הרחוב בתחום הרכוש, השכיחה והיומיומית בתחום הפלילי. היא באה דווקא ממקור של כח ושררה, תיכום והשכלה, ונכונות לנצל את חולשתו וחוסר האונים של הזולת כדי להאדיר כח ועוצמה כלכלית. מציאות זו מחריפה את הדופי המוסרי הנלווה לעבריינות הכלכלית ואת השלילה שבה כתופעה חברתית.ב.

תוצאותיה ההרסניות של העבריינות הכלכלית והקלון הדבק במבצעה מחייבים את בתי המשפט בהבעת מסר עונשי הולם אשר יבטא תכלית חברתית ברורה המבקשת למגר תופעות של ניצול כספי ציבור, שהופקדו בנאמנות בידי גורמים ציבוריים למטרות העשרת הפרט אגב מעשי עבירה'.

כך גם בע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.2002), שם נקבע כי -

'בעקרון, העונש ההולם בעבירות כלכליות הוא מאסר בפועל. מבצעה של עבירות כאלה - אנשים שומרי חוק בדרך כלל, המוכרים בקהילותיהם כאנשים נשואי פנים - אינם פועלים מתוך מצוקה כלכלית או סוציאלית, וכל מטרתם היא הפקת רווחים קלים על חשבון הציבור. לעונש של מאסר בפועל אפקט מרתיע במיוחד כלפי מגזר עברייני זה'.

(פסקאות 11 - 12 לפסק הדין)

35. לא ארחיב כאן, כמובן, בסקירה מקיפה של כל פסקי הדין שאליהם הפנו הצדדים. אין שני מקרים זהים,

והתמהילים בין העבירות משתנים ממקרה למקרה. כאשר נמצא מקרה שבו תמהיל דומה של עבירות, בעיקר חשוב להבחין, לעניין העונש שנגזר בסופו של יום (להבדיל מקביעת המתחם) בין פסקי דין שניתנו אגב הסדר טיעון, לאחר שהנאשם הודה ונטל אחריות למעשיו, כגון בעניין **גורבץ (במחוזי ובעליון)**, עניין **קאופמן**, עניין **פפר**, עניין **קליינר**, עניין **ברונפלד**, עניין **אגאי**, עניין **בביוב**, ועוד, לבין אלה שלא.

בעניין **גורבץ בעליון** אושר עונש מאסר של 27 חודשים שהוטל על המערער בבית המשפט המחוזי, מאסר על תנאי בן 12 חודשים למשך 3 שנים וקנס בסך 150,000 ₪ הומר לפיצוי לנפגעים, בסכום זהה. מדובר היה בנאשם בעל רשיון לניהול תיקי השקעות, פעיל ותיק בשוק ההון, ששימש כמדריך בקורסים ללימוד שוק ההון. הוא זכה לאמונם של חלק ממשותתפי הקורס שנתנו לו גישה לחשבונותיהם כדי שיוכל לסחור בניירות ערך בשמם, על פי שיקול דעתו. הנאשם ביצע 1,200 עסקאות עצמיות בין חשבונותיו לחשבונות הלקוחות, ובדרך כלל מכר ללקוחות ניירות ערך בשער גבוה מזה שרכש אותם לעצמו, זמן קצר קודם לכן. הוא פעל בעיקר בניירות ערך בעלי סחירות נמוכה. הוא גרם נזקים למשקיעים שבחשבונותיהם פעל וגרף לכיסו כ-288,000 ₪ על חשבונם. הצדדים הגיעו באותו מקרה להסדר **טיעון, שבמסגרתו הודה הנאשם ללא ניהול הוכחות**. הנאשם הורשע בעבירות רבות של תרמית בניירות ערך, 300 עבירות של גניבה בידי מורשה ומאות עבירות של פעילות אסורה על בעל רשיון לפי חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995. בין הצדדים לא היה הסדר לעניין העונש. לזכות הנאשם נזקפו הפרטים הבאים: הוא היה אדם צעיר, נטול עבר פלילי, שעתידו המקצועי נפגע. הוא הודה במעשיו ונטל עליהם אחריות. בית המשפט המחוזי קבע באותו מקרה (עניין **גורבץ במחוזי**, מפי כבוד השופט כבוב), שאלמלא קיומה של פסיקה, שעד אותו יום לא מיצתה עם מבצעי עבירות כגון אלה את הדין, היה נקבע מתחם ענישה שנע בין 4 עד 7 שנות מאסר בפועל, בתוספת קנס משמעותי. בשל המצב המשפטי עד אותה עת, ועל מנת שהשינוי יתבצע בהדרגה, הסתפק בית המשפט בקביעת המתחם בין 3 ל-5 שנות מאסר. בפועל קבע בית המשפט המחוזי באותו מקרה מתחם שבין 2 ל-4 שנות מאסר. לטעמי, הענישה במקרה שלפני צריכה להיות חמורה באופן משמעותי מזו שבעניין גורבץ הן בשל כך שבעניינו אין הסדר טיעון, הנאשם לא לקח אחריות על מעשיו, ההיקף הכספי כאן גדול פי ששה ויותר, מדובר כאן בשני ארועים ותמהיל העבירות, בשני הארועים, נרחב יותר וחמור יותר.

בעניין **שרון**, שאליו הפנו שני הצדדים, נגזרו על הנאשם 24 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים וקנס בסך 25,000 ₪. מדובר היה במי שעבד בבנק הבינלאומי הראשון כיועץ השקעות, ומטבע הדברים גם היה בעל רשיון ליעוץ השקעות. הוא הורשע בביצוע מאות רבות של פעולות בניגוד לחוק הייעוץ ובביצוע אלפי עסקאות בניירות ערך בידי חבר בורסה בניגוד לחוק ניירות ערך; בביצוע מאות עסקאות מתואמות ותרמיתיות בניירות ערך בחשבונות לקוחותיו, ללא ידיעתם - מאות עבירות תרמית בניירות ערך, אלפי עבירות של קבלת דבר במרמה, ריבוי עבירות של גניבה בידי מורשה ומאות עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד; כמו כן הורשע בביצוע מספר עבירות זיוף ובביצוע עבירות של הלבנת הון. **הנאשם הודה במיוחס לו טרם ניהול הליך של הוכחות והורשע על פי הודאתו**. הצדדים התחשבו במידה רבה בבעיות רפואיות ונפשיות שהיו מנת חלקו של הנאשם, וכן בבעיות כלכליות ומשפחתיות שהועלו. נקבע מתחם שנע בין 2 עד 4 שנות מאסר בגין המעשים הללו, ובית המשפט ציין שבענינו המתחם מקל מדי. העונש כמו גם המתחם אושרו בבית המשפט העליון בע"פ 4430/13 שרון נ' מדינת ישראל [31.3.14]. הענישה בעניינו צריכה להיות חמורה יותר הן בשל אי לקיחת אחריות, הן בשל העדר אותן נסיבות אישיות יוצאות דופן.

בעניין **ברונפלד** שאליו הפנתה ההגנה **הורשע הנאשם על סמך הודאתו, בהסדר טיעון**, בביצוע 22 עבירות

תרמית בניירות ערך, עבירת קבלת דבר במרמה ועבירה של מרמה והפרת אמונים בתאגיד. הנאשם שימש כמנהל ההנפקות בחברת חיתום. במשך כשנה וחצי ביצע הנאשם 22 עסקאות מתואמות בין חשבון פרטי בבעלותו, לחשבון של חברת החיתום, תוך יצירת מצג של מסחר אמיתי ולגיטמי ותוך פגיעה באמון של החברה בה עבד. הוא גרף רווחים בסכום שבין 50,000 ל-100,000 ₪ מפעילותו העבריינית. בית המשפט חזר על הקביעה שאלמלא הסדר הטיעון היה נקבע מתחם שנע בין 2 עד 4 שנות מאסר. נגזרו עליו 10 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 150,000 ₪. עניינו חמור בהרבה ממקרה זה, מכל הבחינות, לרבות מספר העבירות, תמהיל העבירות, ההיקפים הכספיים ואי נטילת האחריות.

בעניין קליינר, שאליו הפנו שני הצדדים, הורשע הנאשם בביצוע 165 עבירות של תרמית בניירות ערך, עבירה אחת של מרמה והפרת אמונים בתאגיד, עשרות עבירות של גניבה בידי מנהל ועשרות עבירות של גניבה בידי מורשה. סך הרווחים שהפיק מהעסקאות העצמיות שביצע, אגב ניצול תפקידו כסמנכ"ל הכספים בחברת עילדב השקעות בע"מ וכאחראי על ההוצאה לפועל של מדיניות ההשקעה שנקבעה לחשבונות בחברות שונות שבהן כיהן, הסתכם לסכום של כ-400,000 ₪. בית המשפט קבע מתחם של 2 עד 4 שנים, וגזר עונש של 18 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 200,000 ₪, תוך הדגשת כי מדובר במקרה חריג, שבו הנאשם חדל מלבצע את העבירות באופן עצמאי זמן רב לפני שנתפס, והחל בהליכי שיקום עצמי, תוך חרטה אמיתית ולקחת אחריות. המקרה שלפני חמור משמעותית ממקרה קליינר, הן בשל היקף העבירות, תמהיל העבירות, ההיקפים הכספיים ובפרט - העדר נטילת אחריות, הנאשם לא חדל בעצמו מביצוע המעשים ואין בו כל חרטה.

בעפ"ג (מחוזי תל אביב) 27730-08-14 אלון נאור נ' מדינת ישראל [2.3.15] קיבל בית המשפט ערעור על חומרת עונשו של מי שהורשע בביצוע שש עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, ריבוי עבירות של גניבה בידי מורשה וריבוי עבירות של השפעה בדרכי תרמית על תנודות השער של ניירות ערך, והעמידו על 34 חודשי מאסר (במקום 52 חודשים). נוסף על כך הופעל מאסר על תנאי בן 8 חודשים, כל שסך הכל נגזר על הנאשם עונש של 42 חודשים. בית המשפט המחוזי קבע שהמתחם הנכון לעבירות הללו, בהתחשב בצורך להעלות את רף הענישה באופן הדרגתי, הוא 2 עד 4 שנות מאסר והוא מיקם את הנאשם במרכז המתחם, נוכח העובדה שמדובר בנאשם בעל עבר פלילי בעבירות זהות, שביצע את העבירות מושא התיק בעודו מבצע עבודות שרות בגין התיק הקודם. לגבי נאור נקבע שהוא ביצע כ-2,300 עסקאות עצמיות מול המשקיעים, וכי נבע לו רווח של עשרות אלפי שקלים על חשבונם. הקנס הועמד על 10,000 ₪ לאחר שהנאשם המציא מסמכים המלמדים על כך שהוא ואשתו שרויים בחובות של קרוב ל-300,000 ₪ בהוצל"פ. עניינו של נאור פחות חמור מהתיק שלפני - שם דובר בארוע אחד, העבירות לא בוצעו תוך הפרת אמונים בתאגיד, ההיקף הכספי היה עשרות אלפי שקלים ולא היו עבירות זיוף, ועבירות כרוכות נוספות. נוסף על כך, נסיבותיו האישיות של נאור היו קשות.

בעניין בביוב, שאליו הפנו שני הצדדים, הורשע הנאשם בביצוע עבירות תרמית בניירות ערך. בית המשפט אימץ הסדר טיעון שלפיו נגזר על הנאשם מאסר בפועל בן 5 חודשים בעבודות שירות, מאסר על תנאי וקנס כספי בסך של 250,000 ₪. באותו מקרה נומק העונש הקל בכך שהרווח שהופק היה בסך 400,000 ₪, אך רובו הלך לשותף אחר בתיק, שלא נמצא בארץ, והוא בעל החלק הגדול יותר במעשים, בעל המומחיות וזה שגרף את עיקר הרווח. הפעילות העבריינית נמשכה על פני שלושה שבועות בלבד ובוצעה במניה אחת בודדת. לנאשם היו נסיבות אישיות חריגות וקשות. בית המשפט ציין כי המתחם הראוי הוא 2 עד 4 שנות מאסר וציין כי אלמלא הנסיבות החריגות שצויינו, והעובדה שמדובר

בהסדר טיעון ובנאשם שהודה ונטל אחריות, היה קובע עונש בתוך המתחם. עניין בביוב מובא כדוגמא למקרה של הרשעה בתרמית בלבד, וברור שאין כל השוואה בינו לבין המקרה דנן מבחינת החומרה.

36. ממש בימים האחרונים נתן בית המשפט המחוזי בתל אביב (המחלקה הכלכלית), מפי כבוד השופט כבוב, את גזר דינו בת"פ 10571-02-15 **מדינת ישראל נ' ממן** [8.9.15] [עניין **ממן**]. שם דובר במי **שהורשע במסגרת הסדר טיעון, על פי הודאתו**, בביצוע עבירות של **לקיחת שוחד, תרמית בניירות ערך (ריבוי עבירות)**, **מרמה והפרת אמונים בתאגיד, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות (ריבוי עבירות)** ואיסור הלבנת הון (ריבוי עבירות). ממן שימש בין השנים 2005 - 2011 כסוחר בדסק המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ, וניהל את תיקי המניות בחשבונות קרנות הפנסיה והפוליסות המשתתפות ברווחים של חברת מגדל וככזה היה עובד ציבור. הוא היה בתקופה הרלוונטית סוחר בשוק ההון והיה בעל ניסיון בניהול השקעות ובקיא ברזי המסחר בשוק ההון, ובעל רישיון ייעוץ השקעות, שאותו התלה לאחר תחילת עבודתו במגדל. מתוקף תפקידו ומעמדו חל איסור על ממן לסחור בניירות ערך עבור עצמו. אחר, שהואשם בנפרד במסגרת אותה פרשה, היה חברו ושכנו של ממן, פעיל חובב בשוק ההון ובקיא במסחר בניירות ערך. ממן וחברו רקמו תכנית שבמסגרתה פעלו שניהם לבצע מסחר בשני חשבונות השייכים להם, כאשר חברו של ממן היה אמור לספק את המימון הדרוש לביצוע העסקאות, והרווחים מהפעילות היו אמורים להתחלק בצורה שווה. השניים ניצלו באופן שיטתי ומתוכנן את הפעילות של ממן מכח תפקידו ומעמדו במגדל ואת כח הקניה של מגדל, זאת החל משנת 2006, תוך שהם פועלים באופן מרמתי בעשרות ניירות ערך ומבצעים עסקאות מתואמות ועצמיות במסחר. חלק מהעסקאות שנחזו להיות אמיתיות, בין קונה מרצון ומוכר מרצון, נערכו בין חשבונות שעליהם היה ממן מופקד במסגרת תפקידו במגדל, לבין חשבונות חברו. באופן זה גרפו ממן וחברו רווחים מובטחים בחשבונות הפרטיים, על חשבון חשבונות מגדל. השניים ביצעו לפחות 843 עסקאות מתואמות בהיקף של כ-96 מיליון ₪. ממן קיבל מחברו כרטיס אשראי ועשה בו שימוש לצורך משיכת מזומנים, מימון חופשות משפחתיות, טיסות לחו"ל, הוצאות שוטפות ורכישות שונות לשימושי הפרטיים, ואילו חברו לפי המפורט ביצע העברות לצדדים שלישיים לבקשת ממן, לרבות לאחיו של ממן. החבר אף רכש עבור ממן ג'יפ חדש, כרטיסי טיסה לחו"ל וכרטיסים למשחקי ספורט, ואף העביר לו מדי פעם מעטפות עם כסף מזומן. במקביל, פעל ממן, ונטען שגם חברו עשה כן, לבצע עסקאות עצמיות שלא במסגרת הקשר בין השניים, וגם פעילות בחשבונות לטובת אחרים. ממן וחברו קיבלו במרמה בנסיבות מחמירות את הרווחים שנצברו בחשבונות בסך כולל של כ-10,914,279 ₪ (הוא הנזק שנגרם לחוסכים), כאשר מתוך זה משך ממן סכום של כ-2.4 מיליון ₪ (הוא הרווח של ממן ממעשיו).

הצדדים הציגו לבית המשפט הסדר טיעון שלפיו הנאשם הודה באמור בכתב האישום, והם עתרו במשותף להטלת עונש מאסר בפועל לתקופה של 44 חודשים, מאסר על תנאי, כאשר הקנס וחלף הקנס הושארו לשיקול דעת בית המשפט, והוסכם שלא יוטל על הנאשם פיצוי לתשלום. בית המשפט, באמצע את ההסדר, קבע: "**הסדר הטיעון שהושג הוא הסדר מקל ועל כך לא יכולה להיות מחלוקת**. הדעת נותנת **שהעונש שהייתי מטיל על הנאשם אילו לא הסדר הטיעון והודאתו היה חמור יותר מהעונש עליו הוסכם**, וזאת מהנימוקים שפירטתי לעיל. הודאת הנאשם ומדיניות בית המשפט העליון בדבר הצורך לכבד הסדרי טיעון אלא אם מתקיימת נסיבה חריגה שמצדיקה התערבות בהסדר הם אלה שעמדו בבסיס החלטתי לכבד את הסדר הטיעון. מגמת ההחמרה בענישה בעבירות כלכליות, כפי שהוזכרה לעיל, כמו גם הנסיבות המחמירות של מקרה זה, מצדיקות ברגיל הטלת עונש חמור יותר מזה שהוסכם עליו בהסדר הטיעון" (פסקה 23 לגזר הדין. ההדגשות הוספו - מ.ב.ג.). בית המשפט נתן משקל מכריע לכך שהנאשם הודה ונטל אחריות בשלב מוקדם של הדיון, כמו גם להבעת הצער והחרטה. הוא התחשב גם בנסיבות אישיות של הנאשם,

ובהן היותו אב לשלושה ילדים, שמהם אחד אובחן כלוקה באוטיזם. נוסף לעונש המאסר החליט בית המשפט להטיל על ממן, בהתחשב מצד אחד ברווח שגרף בסך 2.4 מיליון ₪, ובנזק שגרם במעשיו, ומצד שני ביכולתו הכלכלית של ממן, שאיבד את מטה לחמו ועומד לפני עונש מאסר לא קצר, ויכולתו לשלם את הקנס שיושת עליו, קנס בסך 500,000 ₪ (או 18 חודשי מאסר תחתיו). עוד הוטל על ממן מאסר על תנאי בן 18 חודשים למשך 3 שנים. לא נקבע מתחם באותו מקרה אך בית המשפט ציין שהעונש המוסכם, אף שהוא מקל, אינו חורג במידה משמעותית מרמת הענישה הראויה והמקובלת בעבירות דומות. דברים אלה מלמדים שלטעמו של בית המשפט, עונש של 44 חודשי מאסר נמצא בתחתית המתחם או אפילו מחוצה לו.

מצאתי דמיון בין הארוע הראשון מושא התיק שלפני, לבין עניין ממן, למרות ששם דובר גם בעבירות שוחד, נוכח היותו של ממן עובד ציבור. הדמיון מתבטא בשיטת הפעולה (אף שבעניינינו הנאשם פעל לבדו בכל החשבונות, ללא שותף); בשימוש לרעה שעשו הנאשמים בשני המקרים במשרתם ובגישתם לכספים של אחרים, ובאמון שניתן בהם; בסכום הגניבה (1.8 מיליון כאן ו-2.4 מיליון אצל ממן); ברקע המקצועי הרלוונטי של ממן ושל הנאשם. קיימים גם הבדלים, שמהם אין להתעלם: עניינו של ממן חמור יותר בכך שהורשע, כאמור, גם בעבירות שוחד והלבנת הון, סכום הנזק שנגרם (גם אם השותף האחר נהנה ממרבית הכסף) גבוה בהרבה, משך הזמן שבוצעו העבירות (כחמש שנים לעומת שנה וחצי בעניינינו) ממושך יותר בעניין ממן. מצד שני - בעניין שלפני הנאשם לא הודה, לא נטל אחריות, ניהל את משפטו עד תום ועל כן אינו רשאי להקלה המשמעותית שניתנה בגין אלה לממן. גם נסיבותיו האישיות אינן קשות כשל ממן.

37. אפנה עוד לע"פ 1082/14 **ג'אסר נ' מדינת ישראל** [23.7.15] [עניין **ג'אסר**], שם נדחה ערעורו של מי שהורשע בגניבה בידי מורשה, זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, הלבנת הון, ועבירות מרמה לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961. המערער שימש כעו"ד. הוא נטל על עצמו את ייצוגם של שני בנקים מצריים לשם הגשת תביעות כספיות בסכומים עצומים של מאות מיליוני שקלים, ושלשל לכיסו סכומי כסף שהועברו אליו לצורך תשלום האגרות לצורך הגשת התביעות הכספיות בשמם, בסך כולל של למעלה מ-18 מיליון שקל. בנוסף לכך, קיבל המערער מאחד הבנקים סכום הקרוב למיליון דולר אשר לטענתו היה דרוש לשם שכירת שירותיו של מומחה משפטי שיסייע לטיפול בתביעה. בית המשפט קבע כי מדובר בשלושה ארועים (גניבת האגרות מכל בנק מהווה ארוע נפרד וגניבת הכסף למומחה - ארוע שלישי). בית המשפט העליון אישר הן את המתחמים שקבע בית המשפט המחוזי (3 עד 5 שנים בגין כל ארוע), הן את קביעת בית המשפט שהטיל 4 שנות מאסר בגין כל אחד משני הארועים הראשונים, שיינשאו במצטבר, ו-3 שנות מאסר בגין הארוע השלישי, ששנתיים מתוכו יינשאו בחופף, ובסך הכל 9 שנות מאסר. לצד אלה נקבעו גם קנס בסך 250,000 ₪ ופיצויים בסכום של למעלה מ-770,000 ₪. עניין ג'אסר כולל גם עבירות מס והלבנת הון, שלא נעברו בעניינינו, וההיקפים הכספיים גבוהים יותר מפי עשרה, אך אין בו את מאות עבירות ניירות הערך ולא את אלמנט הפרת האמונים בתאגיד. אני מפנה אליו כי לטעמי יש בעונש שהוטל כדי ללמד על התייחסותו המחמירה של בית המשפט למקרה שיש בו מאפיינים רבים שדומים לעניינינו.

בע"פ 1286/14 **רוזן נ' מדינת ישראל** [20.5.15] [עניין **רוזן**] דובר במי שהורשע, על פי הודאתו, בגניבה בידי מורשה, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, זיוף בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף ורישום כוזב במסמכי תאגיד, הכל בריבוי עבירות, תוך שש שנים (2006 - 2012), וזאת בשל גניבה ממעבידו בסך כולל של 1,872,059 דולר. לימים הגיע לפשרה עם המעביד בנושא הכספי. בית המשפט העליון לא התערב בקביעות בית המשפט המחוזי שלפיהן

מתחם העונש ההולם בגין המעשים הוא 5 עד 9 שנים והוטל עליו מאסר בן 6 שנים. בשל מצבו הכספי לא הוטל עליו קנס. הערעור באותו מקרה נסב רק על החלטת בית המשפט המחוזי שלא לשלב את המערער בקהילה טיפולית. עניין רזון חמור מענייננו בהיקף הכספי (פי ארבעה) ובמשך הזמן שבוצעו העבירות, אך הוא קל מענייננו בכך שהנאשם הגיע לפשרה כספית עם הקרבן, במגוון העבירות ובכך שלא נעברו באותו מקרה גם עבירות תרמית בניירות ערך, שפוגעות גם "פגיעה היקפית" נרחבת, מעבר לפגיעה בקרבן.

סיכום - מדיניות הענישה הנוהגת

38. עיון בפסיקה מלמד שכאשר מדובר בעבירות של גניבה בידי מורשה, קבלת דבר במרמה, זיוף מסמך ועבירות דומות נוספות, רף הענישה גבוה יחסית. כך עולה מפסקי דין רבים ולדוגמא ניתן לראות את עניין **רוזן** ועניין **ג'אסר** הנ"ל, כמו גם את ע"פ 9788/03 מדינת ישראל נ' דוד גולן [25.2.04], שהוזכר בעניין **אופיר**, שם הוחמרו עונשיהם של המורשעים בעבירות זיוף, קבלת דבר במרמה, קשירת קשר לביצוע פשע והנאשם העיקרי - גם במרמה והפרת אמונים בתאגיד, לצד עבירות של פגיעה בפרטיות. בית המשפט העליון הטיל על המורשעים עונשים של 6 שנים, 5 שנים ו-3 שנים, וציין כי "מטבעו של בית משפט של ערעור כי אין הוא ממצה את הדין במלואו עם נאשמים העומדים בפניו".

בענייננו, כאמור, מצטרפות לעבירות הנזכרות גם עבירות ניירות ערך, שמוסיפות מימד של חומרה ותחכום לתמונה הכוללת. הנאשם נאחז בעיקר בפסקי דין של הערכאות הדיוניות, שבהם נעברו גם עבירות ניירות ערך, בלי שהיה בכך כדי להעלות את מתחמי הענישה או כדי להפחית את החפיפה בין העונשים בגין ארועים שונים באותו תיק, ואולי אף להיפך. לגישתי אין יסוד לניסיון להיאחז באותה פסיקה כמצדיקה (ודאי מחייבת) הקלה בעונש, דווקא במקרים שבהם עבר הנאשם גם עבירות ניירות ערך. הענישה הכוללת בתיקים שבהם עבירות ניירות ערך מצטרפות לעבירות הכלכליות היותר "מוכרות", אמורה, לטעמי, להיות לכל הפחות שווה לזו שנהוגה בעבירות האחרות כשהן לבדן, ולטעמי - אף חמורה יותר. זאת, בשל "תוספת החומרה", שבאה לידי ביטוי בין היתר בתחכום, בפגיעה "ההיקפית" הגדולה יותר (בעבירות התרמית בניירות ערך נפגע שוק ההון בכללותו, נפגע אמון הציבור בשוק ונפגעים סוחרים רבים בבורסה, כפי שאפרט להלן בסעיף "הנזק"), בשל הקושי בגילוי, ועוד.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

39. מכאן ואילך, לא אתייחס לארוע השלישי, הוא ארוע השיבוש, שכן מוסכמת עלי עמדת התביעה כי אין מקום לייחד עונש נפרד לעניין זה. הנאשם אמנם הורשע בעבירה זו, אך לטעמי, נוכח נסיבות ביצוע העבירה, כאשר היא מתמצה בהתחמקות של הנאשם מהחוקרים שעה שבאו לקחתו לחקירה, ובפרט נוכח ההיקף הרחב של כתב האישום בכללותו, וחומרת העבירות האחרות שבהן הורשע הנאשם, דבר מהותי לא היה נגרע מהתמונה הכוללת אלמלא הוסף האישום החמישי לכתב האישום (וראו בעניין זה ע"פ 1599/08 **לוינשטיין נ' מדינת ישראל** [19.2.09], פסקה 50 לפסק הדין).

40. אין ספק שקדם תכנון לביצוע העבירות בארוע הראשון והשני. מראש, היה על הנאשם להכין תשתית משמעותית על מנת להצליח בביצוע העבירות, בין בביסוס מעמדו במרץ, בין בביסוס אמון לקוחותיו. העבירות מושא הארוע הראשון דרשו תכנון מקיף, יומיומי ומתמשך, בפרט בכל הקשור לעבירות התרמית בניירות ערך. גם בכל הקשור בעבירות הזיוף, מושא הארוע השני, נדרש תכנון קפדני ומתמשך, לרבות דאגה לכך שאיש מעובדי מרץ לא ישלח בטעות את הדוח הנכון

לאנשי לאוטמן, הכל - כעולה מהכרעת הדין.

41. הנזק הפוטנציאלי והנזק הקונקרטי בשני הארועים היה רחב היקף. זאת, בהתחשב בכל אחד מהמרכיבים הבאים: הנזק הכספי הרב שנגרם ללקוחות הנפגעים (אף מעבר לנזק הישר, למשל - בחשיפה של הקופות לטענות של לקוחות, ובכסף הרב שנאלצו אנשי לאוטמן להשקיע בחשיפת המרמה); הנזק לחברת מרץ ולמוניטין שלה; הנזק לשוק ההון מבחינת אמון הציבור; הנזק למחזיקי מניית פורמולה שמחירה נופח באופן מלאכותי ואז "צנח"; הנזק למחזיקי מניית פורמולה שלא ידעו שלאוטמן הפך לבעל עניין בה; הנזק לסוחרים בכל המניות שבהן ביצע הנאשם את עבירות התרמית, לרבות משקיעים ששקלו להשקיע, או ניסו להשקיע בניירות הערך הללו, ולא עשו כן בשל מעשי הנאשם; הנזק ללקוחות המועדפים, שחרף הרווח הכספי שנצמח להם ללא ידיעתם בשל מעשי תרמית, נגררו לתוך הסיפור דן בעל כורחם. ניתן לחשוב על נפגעים נוספים ונזקים נוספים, אך דומה כי די באלה על מנת לקבוע שהנזקים ממעשי הנאשם היו רבים ונרחבים.

42. הסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירות

בארוע הראשון, הסיבות הן כנראה ההפסדים שגרם הנאשם ללקוחות המועדפים עובר לביצוע העבירות, שעליהם ניסה לחפות (פסקה 85 להכרעת הדין). בעניין זה, חשוב לציין כי **איני מקבלת כלל ועיקר את טענת ההגנה בטיעוניה לעונש, כי מה שהניע את הנאשם לבצע את העבירות אינו רצון לרווח אישי**. רצון של הנאשם להיטיב עם אנשי שלומו, עם ידידתו רחל טימור ועם בתה, ורדית אסיס קנר, הוא רצון להפיק רווח כספי אישי, לכל דבר ועניין. יתר על כן: הרצון להציל את המוניטין של הנאשם כסוחר מוצלח בשוק ההון על ידי הסתרת ההפסדים שגרם לחלק מהלקוחות המועדפים, והרצון למנוע חשיפת העובדה שסחר עבור חלק מהלקוחות באופציות בלי לקבל היתר לכך כנדרש, בניגוד לחוק ובניגוד לחובתו כמנהל תיקים, גם הוא מטרה של רווח אישי, גם אם לא כספי (ובעקיפין - בהחלט מדובר בעניין שיכול להיות מתורגם לרווח כספי, או מניעת הפסד כספי לעצמו).

בארוע השני, כאמור לעיל - הנחתי לטובת הנאשם כי המעשים בוצעו על מנת להסתיר את העבירות מושא הארוע הראשון.

43. מעשיו של הנאשם, הן בארוע הראשון, הן בארוע השני, בוצעו תוך ניצול מעמדו במרץ ויחסי האמון שלו עם הלקוחות. ניצול המעמד טבוע בעבירה של גניבה בידי מורשה, כמו גם בעבירה של מרמה והפרת אמונים בתאגיד.

קביעת המתחם - סיכום

44. נוכח כל האמור, אני קובעת שהמתחם **בארוע הראשון**, הכולל 140 עבירות של גניבה בידי מורשה, 140 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, 136 עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד, 378 עבירות של השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך ו-4 עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד, ושבמסגרתו גנב הנאשם מעל 1,800,000 ₪, נע בין **2.5 שנים (30 חודש) ל-4.5 שנות מאסר (54 חודש)**.

אני קובעת שהמתחם בגין הארוע השני, הכולל 59 עבירות של השפעה בדרכי תרמית על שערי ניירות ערך, 11 עבירות של הנעה, או נסיון להניע אדם לבצע עסקה בניירות ערך, בעשיית מצג כוזב, 43 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, 7 עבירות של כלילת פרט מטעה בדוח, 32 עבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, בנסיבות מחמירות, ו-4 עבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד נע בין 2 שנים (24 חודש) ל-4 שנות מאסר (48 חודש).

חריגה מהמתחם

45. לא מצאתי כל נסיבה שמחייבת או מצדיקה חריגה מהמתחם, לא לקולה ולא לחומרה.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

46. פגיעת העונש וההרשעה בנאשם ובמשפחתו: אין ספק שעונש של מאסר בפועל יפגע בנאשם, כפי שיפגע בכל אדם אחר, בפרט כאשר זהו לו מאסר ראשון. עם זאת, לא מצאתי שתהיה כאן פגיעה יוצאת דופן. מדובר בנאשם רווק, ומלבד אביו, שאליו אתייחס מיד, אין אחרים שתלויים בו, או הוא - בהם. הנאשם אמנם התייחס בדבריו האחרונים לידידה שהוא מסייע לה בגמילה מאלכוהול והציל אותה מספר פעמים מהתאבדות, אך הדברים נטענו בעלמא, אותה ידידה לא התייצבה להעיד לטובתו וממילא אין מדובר בנתון שאפשר לתת לו משקל ממשי.

נשמעו במהלך הטיעונים לעונש התייחסויות לאביו המבוגר והחולה של הנאשם, התלוי בנאשם והנסמך על תמיכתו. הדברים אכן מעוררים סימפטיה לנאשם, שעומד לצד אביו בשנותיו המאוחרות ומסייע לו, וחמלה כלפי האב שיאלץ למצוא מקור תמיכה אחר. המצב הרגיל הוא שלנאשם יש מעטפת שלמה סביבו, שזקוקה לו ושתיפגע מלכתו לעונש מאסר. לעיתים מדובר בילדים, לעיתים בבת זוג, לעיתים בני משפחה אחרים, וכאן - זהו אביו של הנאשם. שקלתי, בין יתר שיקולי, גם את הנתון הזה, אך לא אוכל לומר כי יש בו כדי להביא לשינוי משמעותי במיקום הנאשם במתחם.

אשר לנזק של ההרשעה לנאשם - הנאשם ציין כי כאשר נבצר ממנו לעסוק במשלח ידו כמנהל תיקים, עקב התיק דנן, החליט ללכת וללמוד משפטים, ואף סיים לימודיו בהצטיינות. ואולם - בשל התיק דנן, אין הוא יכול לבצע התמחות ולשמש עו"ד. יש לכבד כמובן את בחירתו של הנאשם ללמוד משפטים, אך העובדה שיתקשה לעסוק בכך אינה בעלת משקל רב בשיקולי הענישה.

47. הנאשם ואחד מעדי התביעה ציינו את תרומתו של הנאשם למדינה בשירותו הצבאי ובשירות מילואים. הנאשם הציג מסמך המלמד שהתנדב ב"יד שרה" במהלך כשנה, בין יוני 2009 ליוני 2010, קרי: במשך שנה, שתחילתה כחודשיים לאחר הגשת כתב האישום. הוא ציין גם היא הוא אווז כרטיס "אדי". דברים אלה ראויים להערכה, אך משקלם נמוך. מקובלים עלי דברי הנאשם שלפיהם - מלבד מעורבותו בתיק זה - הוא היה, באופן כללי, אדם מועיל לחברה. מצד שני, כפי שצינתי לעיל בסעיף הנזק, הנזקים שגרם הנאשם לחברה בתיק דנן אינם מבוטלים. במאזן הכולל, איני מוצאת שיש מקום להקלה עם הנאשם בשל "התנהגות חיובית ותרומה לחברה" (בלשון סעיף 40א(7) לחוק

העונשין).

48. הנאשם נעדר עבר פלילי, ובודאי שיש לזקוף עובדה זו לזכותו. עם זאת יש לזכור, כי מרבית נאשמי עבירות ה"צווארון הלבן" נעדרו עבר פלילי. כך נאמר בע"פ 2919/02 **אלוני נ' מדינת ישראל** [1.10.2002]: "בעקרון, העונש ההולם בעבירות כלכליות הוא מאסר בפועל. מבצעהן של עבירות כאלה - אנשים שומרי חוק בדרך כלל, המוכרים בקהילתיהם כאנשים נשואי פנים - אינם פועלים מתוך מצוקה כלכלית או סוציאלית, וכל מטרתם היא הפקת רווחים קלים על חשבון הציבור. לעונש של מאסר בפועל אפקט מרתיע במיוחד כלפי מגזר עברייני זה".

49. הנאשם לא נטל אחריות למעשים. למעשה, הוא מכחיש אותם עד היום וסבור שהכרעת הדין בטעות יסודה. משכך, לא ניתן גם לצפות לעשיית מאמץ לתיקון או פיצוי.

50. אשר לחלופי הזמן: אמנם חלפו יותר משמונה שנים מאז ביצוע העבירות האחרונות שבהן הורשע הנאשם, ושש שנים ומחצה מאז הוגש כתב האישום, אך יש לתת את הדעת לעובדות הבאות: תיקי עבירות כלכליות בכלל, ותיקי ניירות ערך בפרט, הם תיקים שמתנהלים בדרך כלל שנים ארוכות. מדובר בעבירות קשות לגילוי, קשות לחקירה והוכחה, ומרובות פרטים ועדים. כאשר נאשם מחליט לנהל את משפטו, הדבר אורך זמן רב. לשם דוגמה, בעניין **גיא ממן** הנ"ל, שבו ניתן גזר דין ביום 8.9.15, העבירות בוצעו בין השנים 2005 עד 2011. באותו מקרה, הנאשם הודה מיד עם פתיחת המשפט ונחסכו שנים של התדיינות. חרף עובדה זו, חלפו 4 שנים בין מועד סיום ביצוע העבירות ועד גזירת דינו.

במקרה דנן, העבירות שביצע הנאשם התגלו על ידי נציגי לאוטמן מספר חודשים לאחר שהנאשם עזב את מרץ. התיק נחקר במשך כשנה וכתב האישום הוגש באפריל 2009. תחילת המשפט התעכבה זמן רב מאחר שהנאשם החליף את הייצוג פעמיים בטרם נכנסה המייצגת הנוכחית לתמונה. ביום 11.7.10 נקבע התיק להוכחות החל מפרברואר 2011, אלא שבינואר 2011 החליף הנאשם את סנגוריו בפעם השנייה. לאור החילופים, בוטל מועד ההוכחות הראשון וההוכחות החלו במרס 2011. עובר למועד ההוכחות הראשון הגישה הסנגורית מענה לכתב האישום, אלא שזה לא היה מפורט והקשה מאד על התביעה לצמצם בצורה כלשהיא את גדר המחלוקת.

הדרך שבה בחרה ההגנה להתנהל בתיק זה האריכה עד מאד את משך חיי ההליך, ואבהיר: המענה לכתב האישום היה, כאמור, לא מפורט ולא איפשר צמצום מחלוקות. גם בהמשך המשפט, למרות שבדיעבד ניתן לומר שבפועל קווי ההגנה היו מצומצמים ביותר, והמחלוקת הייתה מצומצמת אף היא, ההגנה נמנעה מלומר זאת לאורך כל הדרך (כולל בסיכומים), ודאגה "לפזר ערפל" רב. הדבר גרר ניהול של המשפט וכתובת הכרעת דין כאילו הכל במחלוקת.

בסופו של יום, טענת ההגנה הכמעט בלעדית של הנאשם הייתה אחת: "לא אני ביצעתי את הפעילות האסורה". טענה נוספת הייתה שיש לבטל את כתב האישום בשל הגנה מן הצדק משום שהחקירה הייתה מגמתית, דבר שמנע מרשות ניירות ערך לחפש חשודים נוספים ומנע ממנה לראות את האשם האמיתי - רמי תמרי. הא, ותו לא. למרות זאת, הנאשם ניהל את המשפט "בכל החזיתות", כשהוא בעצמו יושב בספסל עורכי הדין לצד הסנגורית (בהתאם לרשות

שניתנה לו לעשות כן), ומתערב באופן פעיל מאד בכל ניהול ההגנה. יובהר, כי זכותו של נאשם להתנהל בדרך זו, אלא שכאשר הדבר מוביל להתארכות ההליכים, אין לו להלין אלא על עצמו, ואל לו לבקש התחשבות בשל חלוף הזמן.

רק לשם המחשה אביא דוגמה יחידה: חרף העובדה שלא הייתה מחלוקת על כך שהפעילות שבוצעה בבורסה היא אסורה, הנאשם עמד על חקירתו הנגדית של מומחה התביעה, מר יוסי בהיר. זאת, למרות שבהיר הבהיר לאורך כל הדרך, החל מחוות דעתו הכתובה, שאינו יודע מי ביצע את הפעילות האסורה וכי זהותו של הנאשם כמבצע הפעולות נמסרה לו על ידי התביעה. עמידה זו על חקירתו של בהיר בבית המשפט, למרות העדר מחלוקת אמיתית בנושאים שעליהם העיד, גררה בזבוז חצי יום דיונים וחייבה את התביעה להאריך בסיכומיה בהתייחסותה גם לנושא עדות המומחה. אם לא די בכך, בסיכומי ההגנה גם שולבה אמירה סתמית, שלא נומקה ולא פורטה, כי חוות הדעת אינה עומדת במבחן הפסיקה לגבי חוות דעת. דבר זה ויצירת אי הבהירות לגבי טיב המחלוקת, חייבו התייחסות ממושכת של בית המשפט בהכרעת הדין גם לנושא עדות המומחה, לרבות התייחסות לניתוח הפעילות במניות שונות (ראו פסקאות 91 עד 101 להכרעת הדין).

לאור דברים אלה, ברור כי טענת ההגנה שלפיה הנאשם לא האריך את המשפט משום שפרשת ההגנה הייתה קצרה והוא לא הביא עדים רבים, אין בה ממש. התנהלות ההגנה בחקירות הנגדיות של כל העדים האריכה מאד את המשפט, ובמידה רבה - שלא לצורך.

אוסף בעניין זה, שגם סיכומי ההגנה, בהיקף של 380 עמודים, ללא תוכן עניינים, הקשו עד מאד על התייחסות לטענות ההגנה בעת כתיבת הכרעת הדין, וגזלו זמן שיפוטי רב מאד.

אני לוקחת בחשבון כי בסוף ההליך, נגרם עיכוב מסוים בכתיבת הכרעת הדין בשל מינוי לבית המשפט המחוזי, דבר שהוביל לדחיה קלה בסיום המשפט.

סיכומי של דבר - אף שהזמן שחלף מאז ביצוע העבירות ועד גזירת הדין הוא ארוך, הרי שאינו ארוך במידה יוצאת דופן לתיקים הללו, וחלק ניכר מחלוף הזמן צריך להזקף לאופן ניהול התיק על ידי ההגנה. משכך, אין מקום לתת משקל רב לנושא זה, בפרט לא לאותם עיכובים שמקורם בהתנהלות הנאשם, כמפורט לעיל (ראו גם **עניין אופיר** הנ"ל, פסקה 14).

נתתי דעתי לטענה כי לעניין אלמנט ההרתעה - הרתעה שמגיעה באיחור כה רב היא פחות אפקטיבית.

מיקום הנאשם בתוך המתחם

51. לאור כל השיקולים שצוינו לעיל, כאשר השיקול המרכזי הפועל לזכות הנאשם הוא העדר עבר פלילי, ובמידת מה - התחשבות בפגיעה באביו של הנאשם, אני ממקמת את הנאשם באמצע כל אחד מהמתחמים שקבעתי.

מכאן שעונשו בגין הארוע הראשון יעמוד על 3.5 שנים (42 חודשים) ובגין הארוע השני על 3 שנים (36 חודשים).

בהתחשב בענישה שהוטלה עד היום במקרים דומים, אני קובעת שתהיה חפיפה של שנה וחצי (18 חודש) בין שני העונשים, באופן שסך עונש המאסר יעמוד על 5 שנים (60 חודשים).

הקנס

52. בהתחשב בגובה הקנסות הקבועים בצד העבירות שבהן הורשע הנאשם, כמו גם בהוראות סעיף 63(א) לחוק העונשין, הרי שניתן להטיל במקרה זה קנס בגובה מליוני שקלים. לפי סעיף 61(א)(3) לחוק העונשין ניתן להטיל על הנאשם קנס של ₪ 75,300 בגין כל אחת מעבירות העוון שבהן הורשע, ולפי סעיף 61(א)(4) לחוק העונשין ניתן להטיל על הנאשם קנס של ₪ 226,000 בגין כל אחת מעבירות הפשע שבהן הורשע. לפי חוק ניירות ערך (סעיפים 53(א)(4) ו-54(א)) - ניתן להטיל פי שלושה מהסכום שבסעיף 61(א)(4) (נכון לאותה עת) בגין כל עבירה אי דיווח בכוונה להטעות, או פי חמישה מסכום זה בגין כל עבירה תרמית בניירות ערך, שבה הורשע הנאשם. סעיף 63(א) לחוק העונשין מורה כי בשל עבירה שנתכוון בה הנאשם לגרום נזק ממון לאחר או להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר, רשאי בית המשפט להטיל עליו קנס פי ארבעה משווים של הנזק שנגרם, או של טובת ההנאה שהושגה על ידי העבירה, או את הקנס שנקבע בחיקוק, הכל לפי הגדול שבהם.

עם זאת, סעיף 40 לחוק העונשין, המתייחס לקביעת מתחם הקנס במסגרת הבניית הענישה, מורה כי בקביעת המתחם יש להתחשב ביכלתו הכלכלית של הנאשם.

53. במקרה זה אין בידי מידע אובייקטיבי, שנתמך במסמך או ראיה חיצונית כלשהי, על מצבו הכלכלי של הנאשם. הנאשם ציין בדבריו האחרונים שכיום הוא משתכר שכר מינימום, כ-₪ 5,500 בחודש, כי נותר חסר אמצעים וכי חברת הביטוח ששילמה ללאוטמן כספים במסגרת הסכם גישור הגישה נגדו תביעת שיבוב ולקחה את כל מה שהיה לו - ביטוח מנהלים שהיה שווה 140,000 ₪. הוא לא הביא נתונים מדויקים או מסמכים שיתמכו בטענות אלה, אף שיכול היה לעשות כן על נקלה. די היה, לדוגמא, בתדפיסים מחשבון הבנק שלו. משכך, קשה לדעת מה מצבו הכספי לאשורו.

54. מבחינת חומרת מעשיו של הנאשם והנזק שבצידם, הרי שראוי להטיל קנס משמעותי מאד. בעניין **ממן** הנ"ל, שבו הפיק הנאשם 2.4 מליון ₪ מביצוע העבירות, וגרם נזק של 11 מליון ₪, הטיל בית המשפט קנס בסך 500,000 ₪ (כ-20% מטובת ההנאה שהופקה), בצד עונש המאסר של 44 חודש. זאת, לאחר שהתחשב בכך שהנאשם איבד את עבודתו ומקור פרנסתו, צפוי למאסר לא קצר וצריך עדיין לשאת בעול מזונות ילדיו, לרבות ילד עם צרכים מיוחדים. כאן, כזכור, סכום הגניבה עומד על 1.8 מליון ₪ ואין לי כל מידע מוכח על מצבו הכלכלי של הנאשם, זולת העובדה שלא יוכל לעסוק עוד בניהול תיקים וכי הוא צפוי לשאת עונש מאסר לא קצר.

נתון נוסף שיש להביא בחשבון הוא האיזון בין רכיבי העונש השונים. כאשר ניתנת הקלה משמעותית ברכיב המאסר, יש מקום להגדיל את רכיב הקנס, ולהיפך. כאן קבעתי עונש מאסר לא מבוטל ועל כן אני מעמידה את הקנס על סך 150,000 ₪, שהוא פחות מעשירית מסכום הגניבה.

סיכום

55. בסיכומי של דבר אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בן 5 שנים (60 חודשים);

ב. מאסר בן 9 חודשים, אך הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר יבצע עבירה מהעבירות שבהן הורשע מסוג פשע, או עבירה אחרת מסוג פשע שעניינה שליחת יד ברכוש האחר;

מאסר בן 5 חודשים, אך הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר יבצע עבירה מהעבירות שבהן הורשע מסוג עוון;

ג. קנס בסך 150,000 ₪ או 12 חודשי מאסר תחתיו. הקנס ישולם ב-15 תשלומים חודשיים ושווים החל מיום 1.1.16 ובכל 1 בחודש בחודשים שלאחריו.

זכות ערעור כדין.

ניתן היום, ג' תשרי תשע"ו, 16 ספטמבר 2015, בנוכחות הצדדים.